

Praktiline eesti keel teise keelena. B2, C1

Õpetajajuhis

Mare Kitsnik

Tööraamat „Praktiline eesti keel teise keelena“ on loodud vene õppekeele koolide gümnaasiumiklassidele. Materjal sisaldab huvitavaid lugemis- ja kuulamistekste ning erisuguseid harjutusi, mis panevad õppijad aktiivselt keelt kasutama, tõstavad õpimotivatsiooni, aitavad edukalt valmistuda eesti keele eksamiks ning toetavad eestikeelse aineõppega toimetulekut.

Tööraamat sobib hästi kasutamiseks

- tavalistes eesti keele tundides,
- uues, praktilise eesti keele õppeaines, mis pärineb eestikeelse kooli õppekavast ja aitab seega täita 60% eestikeelse aineõppe nõuet.

Materjaliga töötades arenevad tasakaalustatult kõik keelelised osaoskused (lugemine, kuulamine, rääkimine ja kirjutamine), omandatakse tasemekohane üldakadeemiline sõnavara ning harjutatakse veaohlike keelestruktuuride kasutamist.

104-leheküljeline A4-formaadis tööraamatus on kolm suurt teemat, mis jagunevad alateemadeks:

1. teema. Ainult üks küsimus

1.1. Arvamusküsitlus (seostub õppekava teemadega „Eesti ja maailm“, „Keskkond ja tehnoloogia“, „Inimene ja ühiskond“)

1.2. Arvamusartikkel (seostub õppekava teemaga „Haridus ja töö“)

2. teema. Sõnum maailmale

2.1. Filmiblogi (seostub õppekava teemadega „Kultuur ja looming“, „Inimene ja ühiskond“)

2.2. Netikommentaarid (seostub õppekava teemadega „Keskkond ja tehnoloogia“, „Inimene ja ühiskond“)

2.3. Filmiklubi (seostub õppekava teemadega „Kultuur ja looming“, „Inimene ja ühiskond“)

3. teema. Üks tegu, mitu nägu

3.1. Uudised (seostub õppekava teemadega „Eesti ja maailm“, „Keskkond ja tehnoloogia“, „Inimene ja ühiskond“)

3.2. Hundid söönud, lambad terved (seostub õppekava teemaga „Keskkond ja tehnoloogia“)

Üldpõhimõtted

Tõhusa õppimise eeltingimuseks on motiveeritud õppijad. Õppijate õpimotivatsioon sõltub paljudest asjaoludest, kuid õpetajal on motivatsiooni kujundamisel üks võtmerolle. Õpetaja suhtumine ainesse ja õpilastesse, õpieesmärkide seadmine, tunnitegevused, kasutatavad meetodid, hindamine jm suurendavad või vähendavad õppijate motivatsiooni olulisel määral. Hea õppematerjal saab õpetajat motiveerivate ja tõhusate tundide läbiviimisel olulisel määral aidata.

Käesolevas tööraamatus on arvestatud järgmisi tegureid.

1. Sihtrühmale sobivad teemad
2. Aktiivõpe
3. Elulisus ja tänapäevasus
4. Jõukohasus ja arendavus
5. Õpioskuste õpetamine
6. Tagasiside

Sihtrühmale sobivad teemad

Käsitletavate teemade kaasahaaravus on üks olulisemaid motivatsiooni mõjutavaid asjaolusid. Samas ei saa ühtki teemat oma olemuselt pidada huvitavaks või igavaks. Teema teeb köitvaks sihtrühma paeluvate tekstide valik (head tekstid on need, mida õppijad loeksid ka vabatahtlikult ning mis neid sel määral puudutaksid, et nad sooviksid ise nende kohta arvamust avaldada) ning põnevate ülesannete pakkumine. Käesolevasse tööraamatusse on noortele potentsiaalselt huvipakkuvate teemade hulgast valitud suhted, filmid, raamatutarkused ja päris elu, anonüümsed internetikommentaariid, tudengisatelliit. Lisaks leiavad käsitlemist ka mitmed üldinimlikult olulised teemad, nagu mis on Eestile hetkel oluline, kuidas meedia meid mõjutab, huntide probleem. Õpperaamatu teemad võimaldavad väga paindlikku käsitlust: mitmetes ülesannetes on ette nähtud sisse tuua konkreetsele õppijale huvi pakkuv alateema või mõni ühiskonnas hetkel aktuaalne teema.

Kõik teemad on hästi seostatavad ka riikliku eesti keele õppekava nõuetega. Seejuures peab kindlasti silmas pidama, et nii kõrgel keeletasemel ei ole võimalik teemasid lihtsalt „ära õppida“. Keeleõppe raamdokument määratleb, et B2- ja C1-tasemel keelekasutaja mõistab mitmekesisid keeruka keelekasutusega tekste ning loob ka ise eri tüüpi tekste. Käesolevasse õpperaamatusse valitud teemad ja ülesanded võimaldavad omandada vajalikku üldakadeemilist sõnavara (kõrgema taseme sõnavara, mis on ühine paljudele ainevaldkondadele), mitmesuguste keelefunktsioonide (soovitamine, mittenõustumine, tõenäosuse väljendamine jpm) väljendamiseks vajalikke fraase ning harjutusi registri- ja stiilierinevuste tunnetamiseks. See kõik aitab õppijail mõista ja luua eri valdkondade erisuguse keerukusega tekste.

Aktiivõpe

Tänapäevased õppimispõhimõtted peavad väga oluliseks õppija aktiivset iseseisvat mõtlemist ja tegutsemist. Seega peaksid traditsioonilised õppetegevused (õpiku lugemine, õpetaja monoloogi kuulamine, õpetaja küsimustele vastamine, konspekteerimine jmt) olema tunnis vähemuses ning suurem osa tunnist peaks olema läbi viidud aktiivõppe meetodite järgi. Sellises tunnis saavad õppijad palju võimalusi keelt kasutada ja oma mõtteid avaldada, õpivad analüüsima ja arutlema, loovaid lahendusi välja mõtlema ja kaaslastega suhtlema, eesmärgi seadma ning tagasisidet andma. Õpetaja peamine ülesanne on õppijaid juhendada ning vastavalt tegevuste ja tulemuste analüüsile järgnevaid õppetegevusi kavandada ja ette valmistada.

Erisuguseid aktiivõppe meetodeid on palju. Nende kohta on ilmunud küllaldaselt kirjandust, samuti toimuvad vastavasisulisel koolitustel. Õpetaja, kes aktiivõppe meetodeid valdab, suudab ise kõige paremini otsustada, millal on otstarbekas millist meetodit kasutada.

Käesolevasse õpperaamatusse on palju aktiivõppe meetodeid sisse kavandatud, et õhutada kõiki õpetajaid uusi õppetegevusi proovima ja nende motiveerivust ning tõhusust tunnetama. Paljud harjutused näevad ette paaris- või rühmaöö, rohkelt esineb mõtlemisotsust arendavaid ülesandeid, kasutatud on mängulisi elemente. Soovitav on need harjutused ka vastavalt ettenähtud juhiste läbi viia, ilma mingeid etappe vahele jätmata. Laske õppijail aktiivsust ja iseseisvust näidata!

Õppijad vajavad ka vaheldust, seetõttu on õpperaamatus kasutatud erisuguseid harjutuste tüüpe. Mõned neist on sealhulgas ka otseselt eksamitüüpi, kuid õppijaid ei pea mingil juhul drillima vaid eksamiülesannete täitmist. Mida rohkem erisuguseid tasemekohaseid harjutusi nad täidavad, seda paremini tulevad nad ka eksamil toime.

Kui õppijad peavad harjutuste täitmisel suhtlema erinevate kaaslastega, aitab see kaasa ka õpperühma positiivse sisekliima kujunemisele. See on üheks psühholoogiliselt turvalise õpiõhkkonna eelduseks. Looge seda teadlikult veelgi: õhutage õppijaid julgelt mõtteid avaldama, lubage neil seejuures ka fantaseerida ja eksida. Õppijate paaridesse ja rühmadesse jagamiseks kasutage erisuguseid kiireid meetodeid (nt rivistage rühm mingi tunnuse järgi ja laske seejärel neljaks lugeda; jagage õppijaile pooleks lõigatud kaardid ja laske leida oma kaardi teine pool ning moodustada selle inimesega paar).

Ärge kartke, et aktiivõpe võtab liiga palju aega. See võtab aega, kuid ka kasutegur on traditsioonilisest õppesistemi võrreldes suurem. Soovitav on aktiivõppe meetodeid kasutada ka juhul, kui õpikus seda otseselt ei nõuta. Paljusid ülesandeid on mõistlik teha nii, et õppijad saaksid kõigepealt töötada individuaalselt ja seejärel arutada vastuseid kaaslastega ja õpetajaga.

Mõnede ülesannete puhul osalege ka ise õppija rollis, nt kirjutage filmiblogi sissekandeid või mängige telesaatejuhi rolli. See on õppijaile heaks eeskujuks, aitab teil paremini tajuda, mida õppijad ülesande täitmiseks vajavad ja lähendab teid õppijatega.

Ärge pidurdage õppijaid liigse parandamise ja seletamisega. Laske õppijail üldjuhul rääkida rohkem kui ise räägite.

Elulisus ja tänapäevasus

Õppijaid haaravad kaasa tekstid ja ülesanded, milles nad tajuvad tegelikku elu, mis neid iga päev ümbritseb. Käesolevas õpperaamatus on kasutatud autentseid tekste netiportaalist, ajalehtedest ja telesaadetest, samuti suunatakse õppijaid ise lisamaterjale leidma. Materjali kuulamistekstid on leitavad veebist ülesande juures olevate otsisõnade abil.

Ka suur osa ülesandeid on autentset, st sellised, mida inimesed ka elus tõesti täidavad. Uudsem ülesandetüüp on projektülesanded (tänavaküsitluse läbiviimine, filmiblogi pidamine, uudisklipi tegemine jm), mida tehakse rühmatööna pikema aja jooksul ja osaliselt väljaspool õppetunde. Tehke need ülesanded kindlasti läbi ja te näete, kuidas need mõjuvad!

Elulisust ja tänapäevasust aitab tõsta ka IKT-vahendite kasutamine. Kui õppijad peavad oma tekste arvutis trükkima, toimetamisprogrammi abil toimetama, tekste lindistama, blogi pidama jne, aitab see kindlasti kaasa ka õpimotivatsiooni tõusule.

Jõukohasus ja arendavus

Õpimotivatsioonile mõjub positiivselt, kui õppija tunneb, et saab ülesannetega hakkama ning need pakuvad ka parajal määral väljakutset ja mõjuvad arendavalt. Et tegemist on kõrgema taseme õppematerjaliga, peab see võimaldama liikuda igapäevase olmekeelega valdamiselt edasi järgmisele tasemele, mis võimaldab mõista laias valikus erisuguseid tekste, osaleda nõudlikumates vestlustes ning luua ka ise keerukamaid tekste.

Tööraamatus on palju sõnavaraharjutusi. Oluline on akadeemilise sõnavara omandamine. See on eri ainevaldkondade ühissõnavara (nt *nähtus*, *sõltuma*, *suure tõenäosusega*), mille valdamine kergendab oluliselt nii eestikeelset aineõpet kui võimaldab hakkama saada B2- ja C1-tasemel tekstide mõistmise ja loomisega. Samuti õpetatakse tööraamatus keelefunktsioonide väljendamiseks vajalikke fraase (kuidas väljendada tõenäosust, kuidas väidelda jm).

Et arendada väga vajalikku arutlusoskust on tööraamatus palju ülesandeid, milles õppijad peavad oma arvamust avaldama ja omavahel diskuteerima. Lisaks peavad nad mitmetes ülesannetes omandama teatud rollidele iseloomulikud väljendid.

Ka kirjutamisoskust arendamisega tegeldakse tööraamatus mitmel viisil – alates lühikeste tekstide loomisest kuni pikkade ja nõudlike artiklite kirjutamiseni. Suurt rõhku on pandud protsesskirjutamise põhimõtete omandamisele, st õpitakse oma tekstiga töötama, seda etappide kaupa looma ja toimetama.

Grammatikast tegeletakse keerukamate veaohlike keelestruktuuridega (sihitis, rektsoon, ajad, tegumood, liitlauseid jm). Grammatikateemasid käsitletakse väikeste osade kaupa ja korduvalt. Grammatikaseletused on üldjuhul lühikesed ega käsitle korraga antud teema kõiki

alateemasid. See on teadlik valik, sest õppijad ei vaja mitte põhjalikke teoreetilisi seletusi, vaid praktilist harjutamist, mida õpetaja juhendab. Just sellise harjutamise abil tekib keeletunnetus ja keel muutub ka korrektsemaks.

Andke õppijaile aega areneda! Laske neil tunnis keelega katsetada, lubage eksida, julgustage riskima. Ärge laske õppijail teha neile üle jõu käivaid ülesandeid. Kui harjutus on (osale õppijatest) liiga raske, siis muutke see vajaduse korral (neile) lihtsamaks.

Ärge jätke nõudlikke harjutusi ka päris tegemata. Et liikuda kõrgemale keeletasemele, on vaja ka parajat pingutust. Samas ärge tehke järjest mitut väga rasket harjutust, vaid pakkuge vaheldust mõne kergema ja lõbusama ülesandega.

Õpioskuste õpetamine

Tööraamatus on üsna suurt tähelepanu pööratud ka õpioskuste arendamisele. Kui õppijad oskavad oma õpitegevusi analüüsida ja sobivaid valikuid teha, siis muutub õppimine ka tunduvalt tõhusamaks.

Iga osa alguses on lühidalt ära toodud selles osas õpitavad teemad osaoskuste kaupa. Selle loeteluga on kasulik koos õppijatega tutvuda ja arutada, mida keegi iga teema puhul sooviks õppida. Ka teema läbimise käigus on kasulik koos õppijatega aeg-ajalt arutada, mida parajasti õpitakse, miks üht või teist õpitegevust tehakse ning kuidas õppijad end seejuures tunnevad (mis on raske, mis igav, mis huvitav jne).

Tööraamatus on mitmeid infotekste, mis samuti jagavad nõuandeid ja panevad õppijaid mõtlema eri õpikomponentide üle, nt kuidas arendada kuulamisoskust, kuidas õppida sõnu, kuidas harjutada keelestruktuure, mis on keeleline viisakus, kuidas keele abil mõjutatakse, kuidas kasutada protsesskirjutamist, kuidas kirjutada emotsionaalselt mõjuvat teksti jmt.

NB! Ka aktiivõppe meetodid võivad vajada õpetamist ja õppimist, eriti kui paljudega neist pole õppijad varem kokku puutunud. Ärge mingil juhul arvake, et mõne õpperühmaga pole üldse võimalik aktiivõpet kasutada. Kui kõik alguses ei õnnestu, suhtuge asjasse rahulikult, harjutage õppijaid tasapisi ja väiksemate osade kaupa uute meetodite järgi õppima, selgitage, miks need head on ja laske ka õppijail nende kohta arvamust avaldada.

Tagasiside

Tagasiside saamine ja andmine on samuti üks õpioskuste liike. Käesoleva õpperaamatu järgi töötades on õpetaja juhendaja, kes annab õppijatele töö käigus erinevat tagasisidet. Tagasisidet annavad üksteisele ka õppijad ise. Tagasiside põhjal saab õppija oma tööd parandada ja täiendada või arvestab ta tagasisides kuuldut järgmiste ülesannete täitmisel. Tagasisidet alustage kindlasti alati positiivsest – igast tööst võib leida midagi head. Ärge kunagi alandage õppijaid – inimene, kes on alandatud, ei ole võimeline midagi omandama!

Õpetage õppijad enda ja kaaslaste tööd analüüsima. Selleks laske neil endil seada ka õppe-eesmärke ning hiljem hinnata nende saavutamist. Jälgige, et õppijad ei oleks ülemäära kriitilised, õpetage ka neile, et nad alustaksid hinnangu andmist alati positiivsest.

Iga osa lõpus on enesehinnangu skaala, mille abil õppija saab oma edenemist teadvustada.

Kui suhtute õppijatesse kui lastesse, siis käituvad nemad kui lapsed. Kui suhtute õppijatesse kui arukatesse ja vastutustundlikesse täiskasvanutesse, siis nad käituvadki täiskasvanulikumalt!

Soovitusi

Tunni ülesehitus

- Tehke tunni alguses lühikesi soojendus-häälestusülesandeid.
- Õelge õppijaile, mida õppima hakkate ja laske ka neil endil õppe-eesmärke seada.
- Tehke tund mitmekesiseks ja huvitavaks. Te ei pea alati tegema harjutusi täpselt tööraamatu järjekorras. Samas jälgige ülesannete loogikat, ärge tehke enne midagi, mis toetub eelmis(t)ele ülesannetele.
- Üldjuhul püüdke tunnis tegeleda mitme osaoskuse arendamisega.
- Laske õppijail igas tunnis rääkida. Selleks kasutage palju paaristööd, mille ajal kõik õppijad saavad rääkida.
- Ärge kulutage liiga palju aega ülesannete kontrollimisele. Laske õppijail ka ise üksteise töid kontrollida.
- Looge tundides psühholoogiliselt turvaline ja mõnus õhkkond, kus kõik õppijad julgevad rääkida, kus võib küsida ja ka eksida. Ergutage ja tunnustage igat õppijat.
- Tehke tunni ajal endale märkmeid õpilaste edenemise ja raskute kohta, analüüsige neid hiljem ja planeerige nende põhjal edasisi õppetegevusi. Igal õpperühmal on erinevad vajadused. Kunagi ei saa ainult õpikut leht-lehelt järgides saavutada parimaid tulemusi. Mõelge kogu aeg, miks te mingit ülesannet teete, mis kasu õppijad sellest saavad.
- Häälestuge õpperühmale, muutke vastavalt jooksvatele vajadustele tunnitegevusi.
- Küsige aeg-ajalt õppijatelt tagasisidet selle kohta, mis mõtteid õppimine neis tekitab, mis on raske, mis igav, mis huvitav, mis kerge, mida nad tahaksid rohkem teha jne.
- Ärge alahinnake õppijaid. Laske neil rahulikult areneda: oskused arenevad järkjärgult. Õppijad peavad saama palju võimalusi katsetada, eksida, riskida. Ärge nõudke neilt kohe ja kogu aeg õigeid vastuseid.

- Näidake igati välja, et te ise naudite oma tööd. Olge reibas, aktiivne, avatud, sõbralik, lõbus, toetav ja tunnustav.

Lugemine

- Laske õppijail iseseisvalt oma tempos lugeda ja lugemisülesandeid täita. Ärge laske tekste kõva häälega ette lugeda. Ärge laske tekste sõna-sõnalt tõlkida.
- Mitmed lugemistekstid sisaldavad üsna keerukaid väljendeid. Nende mõistmise hõlbustamiseks on loodud abistavad sõnavaraharjutused. Lisaks harjutage õppijaid sõnade tähendust aimama. Tõlkimist kasutage viimases järjekorras.

Kuulamine

- Harjutage õppijaid autentse keele kuulamisega. Kui see tundub alguses kohati raske, julgustage õppijaid ja õpetage neile abistavaid kuulumisstrateegiaid (nt ennustamine, millest tekstis võib juttu tulla, võtmesõnade tabamine, teksti osade kaupa kuulamine jmt).
- Kuulake tekste kindlasti mitu korda. Kui õppijad vajavad rohkem kuulamiskordi, kui ülesanded seda nõuavad, siis kuulake veel.
- Üldjuhul kõigepealt kuulake ilma ärakirjutust vaatamata, seejärel laske vajaduse korral lugeda teksti ärakirjutust ning pärast seda kuulake teksti veel kord.

Kirjutamine

- Ärge andke kirjalikke töid ainult koduülesanneteks. Kirjutage osa tekste kindlasti ka tunnis.
- Kodus tehtavad pikemad tekstid laske üldjuhul trükkida arvutis, saata endale meili teel. Igasugune tänapäevast vahendite kasutamine muudab õppimise motiveerivamaks. Samuti on õppijail väga vajalik harjutada eesti keeles kiiresti ja korrektselt teksti trükkima ning ka tekste korrektselt vormistama.
- On oluline, et õppijad kirjutaksid mõttekaid tekste, millel on ka kindel adressaat, kes üldjuhul ei ole õpetaja.
- Kontrollige, et õppija töö ei oleks plagiaat. Samuti ärge aktsepteerige tööd, millest on näha, et õppija on lasknud selle kellelgi teisel kirjutada. Kujundage õppijais negatiivne suhtumine teise töö esitamisse oma nime all.
- Õpetage õppijaile protsesskirjutamise põhimõtteid: teksti loomist etappide kaupa. Seejuures andke ise ja laske kaasõppijail üksteisele tagasisidet anda. Tagasiside andke alati kõigepealt sisule ja seejärel keelele ning kummagi puhul alustage positiivsest.
- Andke tagasisidet diferentseeritult. Alati ei ole alati mõtet kõiki vigu ära märkida (nt kui tegemist on nõrgema õppijaga, kelle töös on palju eri tüüpi vigu). Kasulik on ka mitte ise vigu ära parandada, vaid suunata õppijaid seda ise tegema (nt öelda tagasisides, et su tekstis on kolm mineviku aja viga, leia need üles ja paranda).

Rääkimine

- Laske õppijail tundides võimalikult palju rääkida. Tehke kindlasti läbi kõik õpperaamatu rääkimisülesanded. Lisaks on kasulik ka siis, kui ülesandes seda otse pole öeldud, ikkagi lasta pärast ülesande täitmist seda omavahel paarides arutada.
- Laske paaris- ja rühmatöid teha kogu õpperühmal korraga. Ise käige sel ajal klassis ringi ja kuulake ning abistage vajaduse korral.
- Laske õppijail eri ülesannete jaoks erinevalt grupeeruda, st suunake neid paarilisi vahetama. Kasutage selleks eri viise (nt mingi tunnuse põhjal rivistumist ja seejärel neljaks lugemist, õppijatele teemakohaste aforismide alguste ja lõppude jagamine ning seejärel kokkusobivate paaride leidmine vm).
- Ärge andke õppijaile liiga palju väljendeid ette ega suunake, mida nad peavad rääkima. Laske neil nende oma mõtteid avaldada.

Sõnavara

- Harjutage õppijaid sõnu õppima. Laske neil omavahel kogemusi jagada, kuidas sõnu kõige tõhusam on meelde jätta.
- Suunake õppijaid eelistama üksiksõnade õppimisele fraaside õppimist. Harjutage õppijaid tunni jooksul kuulnud kasulikke fraase üles kirjutama ja kordama.
- Harjutage õppijaid märkama ja tajuma registri- ja stiilierinevusi.
- Tehke tundides erisuguseid mängulisi sõnade õppimise harjutusi.

Keelestruktuurid

- Selgitage õppijaile, et keeleoskust iseloomustavad kolm omadust: keerukus, sujuvus ja täpsus. Kõik need omadused arenevad keeletasemete tõusuga. Keerukus näitab, kui mitmekesiselt suudab inimene keeles väljenduda (sõnavara, lausetüübid jm). Sujuvus näitab, kui ladus on keelekasutus (teksti ülesehitus, üleminekud, selgus jmt). Täpsus näitab, kui veavaba tekst on. Kõik need omadused on võrdselt tähtsad, seega ei saa kindlasti öelda, et ilma vigadeta, aga lihtlausete ja kõnekeelse sõnavaraga tekst oleks B2-tasemel.
- Keelestruktuuride kasutamise oskus areneb järk-järgult. Ärge nõudke keerukamate struktuuride puhul kohe absoluutset veatust.
- Laske keelestruktuure harjutada kommunikatiivsetes grammatikaharjutustes (sh suulistes).
- Harjutage keerukamaid struktuure väikeste osade kaupa, korduvalt ja eri tüüpi harjutustega.

Hindamine

- Kujundage õpperühmas õpistiil, kus õppijad ei oota iga ülesande täitmise eest hinnet.
- Paljude harjutuste eesmärk ei ole mitte igal juhul kohe veatu lahendamine, vaid teemaga tegelemine ja mingi oskuse harjutamine. Sageli on vead õppimise protsessis isegi kasulikud, need panevad õppija mõtlema.
- Arutage õppijatega, mille eest ja kuidas hindate.
- Soovitav on panna hindeid suuremate kokkuvõtlike tööde eest.
- Samuti võite panna jooksvaid punkte tunnis kaasaotamise või arengu eest ja need siis mingi aja pärast hindeks summeerida. Võrrelge õppija arengut tema enda, mitte teiste õppijatega.
- Aidake õppijail kujundada enda suhtes kõrgeid ootusi. Tekitage neis tunne, et eesti keele õppimine on tore ja vajalik tegevus ning kõik saavad sellega hakkama.

Esimene teema. Ainult üks küsimus

1.1. Arvamusküsitlus

Harjutus 1

Harjutuse eesmärk on häälestada õppijad arvamusküsitluste teemale. Pildil on kujutatud presidendi vastuvõtu külalisi. Õppijate ülesandeks on pakkuda erisuguseid küsimusi, mida võiks ajakirjanik vastuvõtu külalistelt küsida.

Selgitage õppijatele ülesande konteksti ja laske neil seejärel veidi aega individuaalselt (või paaris) töötada ja vastuseid kirja panna. Ülesandes on antud mõned küsisõnad, et soodustada õppijate mõttelendu ning vältida liiga ühetaolisi küsimusi. Soovitage õppijatel ka etteantud küsisõnu kasutada, kuid nad ei pea tingimata iga sõnaga küsimust kirjutama. Ärge kulutage ülesandele liiga palju aega. Kui õpilased moodustavad palju küsimusi, siis laske neil küsimusi paarides teineteisele ette lugeda ning valida oma paari üks-kaks kõige huvitavamat küsimust, mis seejärel kogu rühmale ette loetakse. Kui õpilastel ei ole eriti palju küsimusi, laske neil kõik kirjutatud variandid ette lugeda ja kirjutage vajaduse korral ka tahvlile. Grammatiliselt täiesti mittekorrektnel küsimus sõnastage ümber sõnastada, kuid ärge süvenege grammatikaseletustesse.

Ülesande võib teha ka kohe koos kogu klassiga. Üksteise küsimuste kuulamine paneb mõtte paremini liikuma.

Harjutusel ei ole ainuõigeid vastuseid. Küsimused võivad olla erisugused. Soovitav on siiski suunata õppijaid esitama sisukamaid küsimusi, mis puudutaksid Eesti elu laiemalt, mitte ainult vastuvõtu olmeküsimustega seotuid. Küsige, kas sellist küsimust oleks huvitav ajalehest lugeda. Võite ka ise mõne näite välja pakkuda.

Harjutus 2

Harjutuse eesmärk on häälestada õppijad järgmise harjutuse teksti lugemisele. Laske õppijail lühidalt paarides arutada, mida nad piltidel kujutatud isikute kohta teavad või arvavad. Seejärel arutage vastuseid kogu õpperühmaga. Siis laske õppijail jälle paarides rääkida, kelle vastus neid huvitaks kõige rohkem ja miks. Laske mõnel õppijal oma arvamus kogu õpperühmale välja öelda.

Piltidel on: Arnold Rüütel – endine Eesti president, Toomas Trapido – bioloog ja poliitik, Tanel Padar – laulja, Lauri Laasi – poliitik, Liis Lass – seltskonnategelane, ettevõtja, modell ja ajakirjanik.

Harjutus 3

Harjutuse eesmärk on arendada lugemisoskust. Laske õppijail individuaalselt teksti lugeda. Pärast lugemist peab õppija kirjutama kolm omadussõna, mis tema arvates vastuseid iseloomustavad. Seejärel arutage koos rühmaga, kuidas neile meeldis esitatud küsimus ja mis sõnadega nad iseloomustasid vastuseid.

Harjutus 4

Harjutuse eesmärk on arendada lugemisoskust (täpse info leidmist tekstist) ja laiendada sõnavara. Vajaduse korral võite teha mõne lause alguses koos kogu õpperühmaga. Õelge õppijaile, et mõne lause juurde võib sobida ka kaks nime. Ruumipuuduse korral võivad nad kirjutada ka ainult perenime algustähe. Seejärel laske õppijail iseseisvalt töötada. Pärast ülesande täitmist laske õppijail paaris vestelda (kõigil üheaegselt), laused ette lugeda ja vastuseid võrrelda. Õppijad peaksid lugema ette ka vastava koha tekstist. Samuti peaksid nad arutama, kelle vastus neile enim meeldis. Lõpuks kontrollige vastused koos kogu õpperühmaga.

Võimalikud vastused

1. Ergma 2. Lass 3. Trapido 4. Lass 5. Ergma, Trapido 6. Rüütel 7. Lass 8. Ergma 9. Rüütel 10. Laasi 11. Lass 12. Rüütel, Padar

Harjutus 5

Harjutuse eesmärk on teadvustada fraaside õppimise vajalikkust. Küsige õppijail, kas nende arvates tuleks uusi sõnu õppida üksikult ja algvormis, üksikult ja korraga kõigis põhivormides või mingil muul viisil. Seejärel laske kõigil iseseisvalt infotekst läbi lugeda. Küsige, mida õpilased fraaside õppimisest arvavad. Laske neil ülesande 3 tekstist fraase leida ja seejärel nende fraasidega soovitusi kirjutada. Laske õppijail paarilisele soovitusel ette lugeda. Iga paar võiks valida kaks soovitusi, mille nad siis kogu õpperühmale ette loevad.

Harjutus 6

Harjutuse eesmärk on teadvustada asjaolu, et igas keeles esineb palju kujundlikke väljendeid, mida ei saa sageli otse ühest keelest teise keelde tõlkida. Laske õppijail iseseisvalt infotekstiga tutvuda. Seejärel arutage selle sisu kogu õpperühmaga. Laske õppijail leida harjutuse 3 tekstist kujundlikud väljendid ning seejärel vastata küsimustele.

Vastused

seljad kokku panna, oma äri uuesti üles ehitada, jalad kõhu alt välja võtta
Viimane väljend ei sobi igasugusesse teksti, tegu on madalkeelsema väljendiga.

Harjutus 7

Harjutuse eesmärk on tutvuda arvamislõigu mõistega ja harjutada arvamislõigu kirjutamist. On oluline, et õppijad mõistaksid, et arutlev tekst koosneb lõikudest ja iga lõik on omaette tervik. Samuti tuleb õppijate tähelepanu juhtida sellele, et nad kasutaksid arvamustekstis kindlasti ka liitlauseid.

Laske õppijail selgitus iseseisvalt läbi lugeda ja arutage seejärel loetut kogu õpperühmaga. Seejärel laske õppijail mõelda, mõned märksõnad kirja panna ning siis kirjutada oma lõigud. Hea oleks lasta see kirjutamisülesanne täita tunnis, mitte anda koduseks tööks. Kirjutamise ajal käige ringi ja aidake õppijaid vajaduse korral. Kui lõigud on valmis, võiks lasta õppijail neid paarides vastastikku ette lugeda ning anda lugejale tagasisidet: kas lõik on tervik, kas selles on tuumlause ja seletavad laused ning kas on kasutatud liitlauseid. Seejärel laske

õppijail oma tekste kohendada ja parandada. Esimese variandi võiksid nad kirjutada eraldi paberilehele ja lõpliku variandi vihikusse.

Harjutus 8

Harjutuse eesmärk on harjutada suulise arvamuse avaldamise oskust. Jagage õpperühma pooleks: ajakirjanikud ja presidendi vastuvõtu külalised. Vajaduse korral võite situatsiooni korra eeskujuks läbi mängida. Laske õppijail püsti tõusta ja klassiruumis ringi käia ning paare vahetades vestelda. Ajakirjanikud võiksid vastused ka märksõnadena kirja panna. Rõhutage, et normaalne suuline jutt on teistsuguse ülesehitusega kui kirjalik tekst. Käige ka ise ringi ja olge rollis. Seejärel võite rolle vahetada, kes enne olid ajakirjanikud, on nüüd külalised ja vastupidi. Kui tegemist on tugeva rühmaga, võite ajakirjanikel lasta esitada nende oma välja mõeldud küsimusi, see teeb ülesande põnevamaks. Nõrgema rühma puhul on aga kasulik, kui igaüks saab samale küsimusele mitu korda vastata. Ülesande põhieesmärk on keelelise ladususe harjutamine, seega ärge pöörake õppijate keelevigadele erilist tähelepanu. Harjutuse lõpus küsige kindlasti, milliseid huvitavaid arvamusi kuuldi ja laske need kogu õpperühmale lühidalt ette kanda (ajakirjanikel).

Harjutus 9

Harjutuse eesmärk on häälestada õppijad harjutuse 10 infoteksti lugemisele. Laske õppijail paaris töötada ja küsimustele vastata. Aidake õppijaid vajaduse korral mõtete väljendamisel. Ärge arutage vastuseid kogu õpperühmaga.

Harjutus 10

Harjutuse eesmärk on harjutada infoteksti lugemist. Laske õppijail töötada individuaalselt või paaris ja iseseisvalt teksti lugeda ning eelmise ülesande vastused leida. Seejärel arutage vastuseid koos kogu õpperühmaga. Edasi laske õppijail töötada tundmatute sõnade ja fraasidega, need välja kirjutada ning nende tähendus leida. Aidake neid seejuures vajaduse korral.

Harjutus 11

Harjutuse eesmärk on õppida selgeks mõned harjutuses 10 esinenud olulised mõisted (siin allajoonitud sõnad) ning õppida märkama, et kõik sõnad ei sobi alati omavahel kokku. Harjutus on üsna nõudlik. Laske see alguses individuaalselt täita ja seejärel tehke koos kogu õpperühmaga. Selgitage õppijaile, et valida tuleks sõnad, mis tavakeeles kokku sobivad, sest näiteks ilukirjanduses võivad põhimõtteliselt sobida peaaegu kõik paarid. Üldjuhul tuleks mõelda, kas vene keeles selline paar sobiks ja eesti keeles on samamoodi. Mõnes järgmises tunnis võite soovi korral sõnu korrata ka mängulaadse tegevusega, nt lasta õppijail istuda ringis, öelda ühe sõnapaari, kui paar on sobiv, tõusevad õppijad püsti, kui ei, jäävad istuma.

Vastused

1. avatud, kirju, tohutu, sportlik 2. küsitlust, lindistust, vastajat 3. kitsad, juhtivad, tublid 4. meelelahutuslik, mürarohke, ühesugune, tõsiteaduslik 5. saladust, nähtust, tõsiasi, küsitlust 6. kolmekordne, suur, tume 7. kolmnurkne, tulipunane 8. sõprust, vaatenurki, küsitlusi, otsust, veidrusi, saladusi, seisukohti, arvamust

Harjutus 12

Harjutuse eesmärk on korrata harjutuste 10 ja 11 sõnavara. Harjutusel ei ole ainuõigeid vastuseid. Laske õppijatel harjutus individuaalselt täita ja seejärel loodud tekst kaaslastele ette lugeda.

Harjutus 13

Harjutuse eesmärk on häälestada õppijad arvamusküsitluste teemale ja harjutada väitele poolt- ja vastuargumente leidma. Laske õppijail kindlasti ka kaaslaste argumentidega tutvuda. Võite mõne väite suhtes korraldada ka miniväitluse.

Harjutus 14

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate õpioskusi: panna nad mõtlema kuulamisoskuse peale: kas ja kuidas seda saab arendada. Laske õppijail sellel teemal veidi paaris vestelda ning seejärel arutage arvamusi lühidalt kogu õpperühmaga.

Harjutus 15

Harjutuse eesmärk on häälestada õppijad järgmise kuulamisülesande tegemisele.

Harjutus 16

Harjutuse eesmärk on häälestada õppijad harjutuse 17 täitmisele. Õppijad harjutavad üht kuulamist hõlbustavat strateegiat – ennustamist, milles tekstis võiks juttu tulla. Antud juhul kergendab hilisemat kuulamist ka see, et pool tekstist on esitatud ära kirjutisena. Laske õppijail paarides töötada ning teineteisele kordamööda lauseid ette lugeda ja neid oma arvamuse järgi lõpetada. Kui lugeja jääb hätta, siis võib paariline aidata. Käige töö ajal klassis ringi, jälgige, õhutage, aidake. Soovitav on teha korraga ainult pool harjutusest (vastused ühele küsimusele), seejärel kuulata teksti (vt järgmist harjutust) ja seejärel teha teine pool. Õppijad ei peaks oma vastuseid kirja panema. Punktiirile tuleb kirjutada tekst ülesande kuulamise ajal.

Harjutus 17

Harjutuse eesmärk on kuulamisoskuse arendamine. Tekst on autentne – eestlastest kooliõpilaste õppeülesandena valminud video. Videos räägivad noored tavalist keelt, ei kasutata slängi. Sellele vaatamata võib tekst olla muukeelsetele kuulajatele alguses mõnevõrra raske, eriti kui nad ei ole harjunud autentseid tekste kuulama. Sel juhul julgustage õppijaid: öelge, et see on igati normaalne, kui nad esimese korraga kõigest aru ei saa.

Kuulake teksti vähemalt kaks korda, vajadusel aga rohkem. Rõhutage õppijaile autentsete tekstide kuulamise olulisust.

Õppijad ei pea vastuseid kuuldust päris sõna-sõnalt maha kirjutama, vaid panema kirja kokkuvõtte olulisemast. Pärast kuulamist laske õppijail mõtted märgistada. Seejärel peaksid nad paarides või väikestes rühmades rääkima, mis mõtted nad kuidas märgistasid.

Võimalikud vastused

Mis on sinu jaoks sõprus?

A: Minu jaoks on sõprus see, kui kaks inimest hakkavad nii hästi läbi saama, et neil ei ole võimalik lahus olla. Nad usaldavad teineteisele kõike. Neil peab olema ühiseid teemasid, mis tekivad tihti sellest, kui nad elavad koos midagi läbi.

B: Sõprus on natuke nagu abielu mingil määral. See on pühendumus teisele inimesele, püüd aru saada temast, miks ta nii tegi, õigustada teda, olla talle toeks.

C: Minu arvates põhineb sõprus usaldusel. Ilma selleta ei saa sõprust eksisteerida. Kui kaks inimest räägivad teineteisele vastu, siis see tegelikult ei ole sõprus, sest see ei ole aus.

D: Minu jaoks on sõprus see, kui kahe inimese vahel on selline side, mis ei lähe katki.

Kui sa oled hetkel üksi, siis see ei ole püsiv. Sul on alati keegi olemas, sul on sõber, sul on sõprus.

E: Sõprus on selline asi, mida väga ei saa kirjeldada, kuid see on inimeste vahel või loomade ja inimeste või loomade ja loomade vahel ja see väljendab omavahelist suhet.

F: Sõprus on see, kui tunned inimesega rääkides, et oled temaga ühel lainepikkusel. Teil on omavahel palju jagada ja teil on ühiseid arvamusi. Te olete nagu samal leheküljel.

G: Minu jaoks on sõprus see, kui sul on inimene, keda saad usaldada, ja sa ei ole sõber mitte sellepärast, et see on kasulik sulle, vaid sa hoolid sellest inimesest.

Milliste inimeste vahel sõprus tavaliselt tekib?

A: Tavaliselt tekib sõprus kas inimeste vahel, kes on hästi sarnased või inimeste vahel, kes ei ole üldse sarnased. Erinevad inimesed võivad ühel hetkel näha, et nad klapivad ja tuleb hea sõprus. Kuid võib olla ka niimoodi, et kaks sarnast inimest tunnevad, et neil on nii palju, millest rääkida ja nad vaatavad, et sa mõtled täpselt samamoodi nagu mina, ja siis tekib hea sõprus.

B: Kõik inimesed võivad olla sõbrad omavahel. Lihtsalt on vaja mõlemalt osapoolt

C: Ma arvan, et sõprus tekib eelkõige inimeste vahel, kes armastavad või vihkavad samu asju. Teil peab olema midagi, millest rääkida.

Samuti võib sõprus tekkida siis, kui inimesed on elus sarnaseid asju läbi elanud, kui neid ühendavad mingid huvid. Võib aga olla ka nii, et inimesed lihtsalt juhtuvad olema õigel ajal õiges kohas ja üksteisele toeks, ja see ka ühendab inimesi.

D: Ma arvan, et sõprus võib tekkida igasuguste inimeste vahel, kui nad tahavad suhelda.

Sõpruse üheks põhiliseks aluseks on see, et mõlemad tahavad pingutada selle nimel.

E: Enamasti tõmbuvad inimesed, kellel on sarnased huvid. Neil on palju ühiseid teemasid, millest rääkida. Tavaliselt saab alguse mingitest lihtsamatest asjadest nagu filmid või raamatud. Hiljem avastatakse, et inimesed on kas täiesti erinevad või täiesti sarnased. Aga ilmselt on mingi X-faktor ka, mida keegi ei tea.

F: Sõprus tekib kõige tõenäolisemalt inimeste vahel, kellel on ühine hobi või nad käivad ühes koolis või töötavad ühes kohas. Mõlemad imetlevad ja austavad üksteist ning peavad üksteisest lugu.

Harjutus 18

Harjutuse eesmärk on lasta õppijail mõelda sõnavara õppimise olulisuse ja sõnade õppimise eri viiside üle. Laske õppijail infotekst läbi lugeda ja oma idee kirja panna. Seejärel laske neil kaaslastega ideid jagada.

Harjutus 19

Harjutuse eesmärk on harjutada harjutuse 17 kuulamistekstis esinenud ühendverbide kasutamist. Vajaduse korral demonstreerige kõigepealt harjutuse täitmist kogu õpperühmale. Seejärel laske õppijail töötada paarides. Käige ise samal ajal klassis ringi, kuulake ja aidake vajaduse korral. Lõpuks võite lasta mõnel paaril oma dialoogi kogu õpperühmale ette kanda.

Harjutus 20

Harjutuse eesmärk on omandada harjutuse 17 kuulamistekstis esinenud vajalikud sõnad ja harjutada sõnade seletamist. Laske õppijail sõnadega tutvuda ja tundmatute sõnade tähendused leida. Seejärel tutvuge harjutuses esitatud sõnaseletusstrateegiatega, laske iga strateegia kohta kellelgi näiteid tuua. Edasi laske õppijail töötada paarides ja mängu mängida, nii et kumbki saaks olla nii seletaja kui arvaja. Võite teha harjutuse ka väikestes rühmades. Et sõnad on üsna keerukad, on soovitatav mängu mängida nii, et äraarvaja näeb kõiki sõnu.

Harjutus 21

Harjutuse eesmärk on tuletada õppijaile meelde rektsiooni mõiste ja eri keeltes esinevate rektsioonierinevuste esinemine. Laske õppijail infotekst individuaalselt läbi lugeda ja arutage loetut seejärel lühidalt koos kogu õpperühmaga. Rõhutage, et rektsioonierinevused ei ole üldjuhul arusaamist segav viga, kuid kui neid esineb liiga palju, on see siiski mõnevõrra häiriv. Rektsioonivigadest vabanemiseks ei piisa nende teadlikust äraõppimisest, vaid õige kasutus peab muutuma automaatseks.

Laske õppijail endi kirja pandud sõnad ette lugeda ja kaaslastel öelda, mis küsimust sõna nõuab.

Harjutus 22

Harjutuse eesmärk on õppida mõnede sõnade rektsiooni.

Vastused

2. teineteisega 3. teineteisest 4. teineteist 5. teineteisele 6. teineteisele 7. teineteisesse 8. teineteisest 9. teineteisest 10. teineteisest 11. teineteisega 12. teineteise

Harjutus 23

Harjutuse eesmärk on harjutada harjutuse 22 sõnade rektsiooni.

Harjutus 24

Harjutuse eesmärk on harjutada ülesande 22 sõnade rektsioone ning harjutada oma arvamuse väljendamise oskust ja omandada mõned arvamuse väljendamise väljendid.

Harjutus 25

Harjutuse eesmärk on kinnistada harjutuse 22 sõnade rektsioone ning harjutada arvamuse väljendamist. Laske õppijail kõigepealt individuaalselt töötada. Seejärel võiksid nad töötada rühmades ja lugeda üksteisele oma laused ette. Lõpuks võiks iga rühm valida paar parimat lauset ja need kogu õpperühmale ette lugeda.

Harjutus 26

Harjutuse eesmärk on harjutada lausete moodustamist erisuguste sidesõnadega ning arendada õppijate loomingulisust.

Harjutus 27

Harjutuse eesmärk on häälestada õppijad järgneva projektülesande tegemisele.

PROJEKT

Projektülesanne täidetakse mitme tunni jooksul ja osa sellest tehakse väljaspool klassiruumi. Üldjuhul tehke projekti kirjelduses esitatud tegevused läbi etteantud järjekorras. Sihitise harjutused (32-39) on mõistlik jagada eri tundide vahel, nii et kogu tund ei tegeldaks sihitisega.

Häälestage õppijad tänavaküsitluse tõsiselt suhtuma: tõesti intervjuuerima võõraid eestlasi ja vastused lindistama. Et tegemist on esimese projektülesandega selles tööraamatus, ärge suhtuge ülesande läbiviimisse siiski ka ülearu rangelt. Kui õppijad intervjueerisid oma koolikaaslasi või võõraid vene rahvusest inimesi ja seda tunnistavad, aktsepteerige ka neid vastuseid.

Harjutus 28

Harjutuse eesmärk on teadvustada, millised on head arvamusküsimused ning harjutada ebasobivate küsimuste ümbersõnastamist. Laske õppijail tutvuda soovitustega ning arutage neid koos kogu õpperühmaga. Seejärel laske õppijail mõelda, miks järgnevad laused ei sobi arvamusküsimuseks ning seejärel arutage seda kõik koos. Edasi võiks iga õpilane individuaalselt laused sobivaks muuta, seejärel oma lauseid väikestes rühmades võrrelda ning lõpuks suures rühmas võrrelda ja vajaduse korral täiendada.

Võimalikud vastused

1. Küsimus ei sobi, sest on liiga üldsõnaline. Samuti ei pruugi kõik vastajad olla autojuhid. Parem: Kas olete uue liiklusseadusega kursis? Kuidas see teid puudutab?
2. Küsimus ei sobi, sest korraga küsitakse arvamust kahe eri asja kohta ning kõik vastajad ei pruugi ka teemaga kursis olla. Samuti ei ole *kas*-vormis küsimus hea. Parem: Kui palju kodutöid peaks koolis igaks päevaks antama? Millised on kasulikud kodutööd? või Kui palju kontrolltöid peaksid õpetajad koolis tegema? Mida võiks kontrolltöös kontrollida?
3. Küsimus ei sobi, sest on liiga pikka ja raskelt sõnastatud. Parem: Kui suur peaks teie arvates olema ülikooli sisseastumiseks vajalik punktisumma?
4. Küsimus ei sobi, sest võib panna vastaja end ebamugavalt tundma. Parem: Kas teie arvates peaksid inimesed püüdma oma loomulikku välimust muuta? Millal ja miks?
5. Küsimus ei sobi, sest on *kas*-vormis ja eitavas vormis. Parem: Kas olete kunagi kavatsenud välismaale kolida? Miks? Miks te siiski sellest kavatsusest loobusite?
6. Küsimus ei sobi, sest küsitakse faktiteadmist. Parem: Kui palju liikmeid peaks teie arvates olema Riigikogus?
7. Küsimus ei sobi, sest küsitakse kõigile teada olevat asja. Parem: Kuidas saaks suitsetamist vähendada?

Harjutus 29

Harjutuse eesmärk on õppida tänavaküsitluse läbiviimise põhimõtteid, arendada õppijate lugemisoskust ja omandada uut sõnavara. Laske õppijail infotekst läbi lugeda. Seejärel võiksid nad töötada paarides ning vastata küsimustele. Lõpuks arutage küsimusi lühidalt koos kogu õpperühmaga.

Harjutus 30

Harjutuse eesmärk on õppida viisakuse väljendamise keelelisi vahendeid. Laske õppijail laused reastada ning leida, mis teeb laused viisakamaks. Arutage seejärel vastuseid koos kogu õpperühmaga.

Vastused

2, 4, 1, 3

Teie-vorm käskivas kõneviisis on viisakam kui *sina*-vorm. Tingivas vormis küsimus on viisakam kui käskivas kõneviisis lause. Veel viisakamaks muudavad lause viisakussõna *palun* ja viisakufraasid nagu *Kas te oleksite nii kena*, *Olge palun nii lahke* jmt.

Harjutus 31

Harjutuse eesmärk on harjutada viisakalt väljenduma. Laske õppijail etteantud laused eri viisil ümber kirjutada ning kõva häälega paarilisele ette lugeda.

Harjutus 32

Harjutused 32–40 on pühendatud sihitise kasutamise harjutamisele. Ärge tehke neid harjutusi liiga palju korraga, vaid jagage nad sobivalt eri tundide vahel ja andke osa kodutööks. Ärge

laske õppijail tekkida tunnet, et nad peavad tingimata sihitist absoluutselt veatult kasutama, enne kui võivad tänaval võõraid eestlasi küsitlenu hakata.

Harjutuse 32 eesmärk on tuletada meelde eri sõnatüüpide põhivormide moodustamist. Laske õppijail tabel iseseisvalt täita ja paarides kontrollida.

Vastused

Ainsuse nimetav I	Ainsuse omastav II	Ainsuse osastav III	Mitmuse osastav IV
kirjand	kirjandi	kirjandit	kirjandeid
taotlus	taotluse	taotlust	taotlusi
naine	naise	naist	naisi
uus	uue	uut	uusi
meil	meili	meili	meile
pikk	pika	pikka	pikki
kirjanik	kirjaniku	kirjanikku	kirjanikke
hea	hea	head	häid

Harjutus 33

Harjutuse eesmärk on tuletada meelde sihitise käänete kasutamise mõned reeglid. Laske õppijail seletus iseseisvalt läbi lugeda ja selle järel olevatele küsimustele vastata. Seejärel arutage küsimusi koos kogu õpperühmaga. Ärge esitage rohkem reegleid, kui selles harjutuses on antud. Tööraamatu igas teemas tegeldakse sihitise ühe olulise kasutusjuhuga. Selline õppimine on tõhusam, kui korraga kogu keeruka ja mahuka reeglistiku esitamine. Selgitage seda ka õppijatele. Samas on tööraamatu lõpus olevas lühikeses grammatikalisas esitatud sihitise kasutamise kokkuvõtlikud reeglid, mille juurde õppijad võivad konkreetse vajaduse korral pöörduda.

Vastused

1. Kui kirjeldatakse tegevusprotsessi, on sihitis osastavas.
2. Kui kirjeldatakse tegevuse tulemust, on sihitis ainsuses omastavas ja mitmuses nimetavas.
3. Osastavas.
4. Osastavas.
5. Ainsuses omastavas, mitmuses nimetavas.

Harjutus 34

Harjutuse eesmärk on harjutada suuliselt sihitisfraasi omadussõna + nimisõna käänamist. Laske õppijail töötada paaris ja vestelda näidise järgi. Moodustatud fraasid ei pea olema surmtõised, lubatud on ka loominguline lähenemine. Harjutuse täitmise ajal käige õppeklassis ringi, jälgige sihitise korrektset kasutamist ning aidake õppijaid vajaduse korral.

Vastused

Ainsuse nimetav I	Ainsuse omastav II	Ainsuse osastav III	Mitmuse osastav IV
järjekordne	järjekordse	järjekordset	järjekordseid
kerge	kerge	kerget	kergeid
originaalne	originaalse	originaalset	originaalseid
lõbus	lõbusa	lõbusat	lõbusaid
sisukas	sisuka	sisukat	sisukaid
uus	uue	uut	uusi
sõbralik	sõbraliku	sõbralikku	sõbralikke
ilus	ilusa	ilusat	ilusaid
huvitav	huvitava	huvitavat	huvitavaid
väike	väikse	väikest	väikseid
lühike	lühikese	lühikest	lühikesi
õnnelik	õnneliku	õnnelikku	õnnelikke
korralik	korraliku	korralikku	korralikke
hea	hea	head	häid
edukas	eduka	edukat	edukaid
salajane	salajase	salajast	salajasi
raske	raske	rasket	raskeid
pikk	pika	pikka	pikki
isiklik	isikliku	isiklikku	isiklikke
vajalik	vajaliku	vajalikku	vajalikke

Ainsuse nimetav I	Ainsuse omastav II	Ainsuse osastav III	Mitmuse osastav IV
sõnum	sõnumi	sõnumit	sõnumeid
tekst	teksti	teksti	tekste
meil	meili	meili	meile
etteütlus	etteütelse	etteütlust	etteütlosti
elulugu	eluloo	elulugu	elulugusid
essee	essee	esseed	esseeid
armastuskiri	armastuskirja	armastuskirja	armastuskirju
postitus	postituse	postitust	postitusi
muinasjutt	muinasjutu	muinasjuttu	muinasjutte
raamat	raamatu	raamatut	raamatuid
avaldus	avalduse	avaldust	avaldusi
äriplaan	äriplaani	äriplaani	äriplaane
luuletus	luuletuse	luuletust	luuletusi
kodutöö	kodutöö	kodutööd	kodutöid
taotlus	taotluse	taotlust	taotlusi
arvamusartikkel	arvamusartikli	arvamusartiklit	arvamusartikleid
kirjand	kirjandi	kirjandit	kirjandeid
allkiri	allkirja	allkirja	allkirju
blogi	blogi	blogi	blogisid
teade	teate	teadet	teateid

Harjutus 35

Harjutuse eesmärk on harjutada harjutuse 34 sõnade kasutamist mitmuse osastavas käändes olevas sihitisfraasis.

Harjutus 36

Harjutuse eesmärk on juhtida õppijate tähelepanu asjaolule, et eesti keeles on palju tegusõnu, millega koos esineb sihitis alati või üldjuhul osastavas käändes. Laske õppijail ülesanne iseseisvalt täita. Seejärel kontrollige vastuseid koos kogu õpperühmaga ja andke vajaduse korral lisaselgitusi. Õppijad ei pea suutma kõiki sõnu kohe õigesti määrata.

Vastused

aitan, armastan, esindan, esitlen, jälgin, kallistan, kardan, kiidan, näen, tänan, täpsustan, tülitän, tutvustan, väldin

Harjutus 37

Harjutuse eesmärk on drillida suuliselt harjutuse 36 sõnu koos osastavas käändes sihitisega. Laske õppijail töötada paaris. Käige klassis ringi, jälgige sihitise korrektset kasutamist ja aidake õppijaid vajaduse korral.

Harjutus 38

Harjutuse eesmärk on harjutada sihitise käänete kasutamist ja tänavaküsitluse läbiviimisel vajalikke lauseid. Laske õppijail harjutus individuaalselt täita ning seejärel laused paarilisele ette lugeda.

Vastused

1. teid 2. väikest küsitlust 3. artiklit 4. mõned küsimused 5. küsitluse 6. vastused 7. teid 8. meid

Harjutus 39

Harjutuse eesmärk on harjutada sihitise korrektset kasutamist.

Vastused

tänavaküsitlust, telefonid, jalutajaid, inimese, kooli, ülesannet, meid, küsimusi, imeliku vastuse, pika jutu, vastajat, suure šokolaadi, selle, ühe möödakäija, ühe pildi

Harjutus 40

Harjutuse eesmärk on arendada rääkimisoskust ja korrata harjutuse 29 sõnavara.

Harjutus 41

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate lugemis- ja rääkimisoskust. Soovitatav on moodustada rühmad nii, et igas rühmas oleks mõlemast soost õppijaid. Jälgige õppijate tööd ja suunake seda vajaduse korral. Jälgige, et õppijad esitaksid arutlust võimaldavaid küsimusi. Vajaduse korral esitage ka ise mõnele rühmale küsimus või õhutage arutelu intrigeerivate vahemärkustega.

Harjutus 42

Harjutuse eesmärk on õppida mõistma värvikaid väljendeid ja kergendada harjutuse 41 teksti lugemist. Soovitatav on lasta õppijail alguses harjutus täita individuaalselt. Seejärel võrrelda vastuseid paarides ja lõpuks kontrollida ning arutada vastuseid koos kogu õpperühmaga. Laske õppijail fraasid tervikuna ette lugeda, mitte piirduda vastusevariandi juures oleva tähe A või B nimetamisega.

Võite lasta õppijail värvikaid väljendeid ka kasutada, nt esitada neid kasutades üksteisele küsimusi ja vastates kasutada mõnd teist selle harjutuse värvikat väljendit.

Vastused

1-A, 2-B, 3-B, 4-A, 5-B, 6-B, 7-A, 8-B, 9-A, 10-B, 11-B, 12-B, 13-B, 14-A, 15-A, 16-B

Harjutus 43

Harjutuse eesmärk on õppida sarnaseid ja erinevaid arvamusi edasi andvaid väljendeid. Võite lasta harjutuse algul teha õppijatel endil kas paaris- või rühmatööna ja seejärel arutada väljendeid kogu õpperühmaga. Samuti võiksid õppijad esitada väljenditega oma näitelauseid.

Vastused

1-E, 2-S, 3-S, 4-E, 5-S, 6-S, 7-E, 8-E

Harjutus 44

Harjutuse eesmärk on harjutada sarnaseid ja erinevaid arvamusi edasi andvate väljendite kasutamist. Võite kõigepealt moodustada mõned näitelaused koos kogu õpperühmaga ja seejärel lasta õppijail individuaalselt töötada.

Harjutus 45

Harjutuse eesmärk on harjutada lühikese kokkuvõtte kirjutamist ning harjutada sarnaseid ja erinevaid arvamusi edasi andvate väljendite kasutamist. Tehke harjutus tunnis. Vajaduse korral võite enne kirjutama asumist moodustada mõned näitelaused koos kogu õpperühmaga. Seejärel laske õppijail individuaalselt kokkuvõtted kirjutada. Käige ise samal ajal klassis ringi ja aidake õppijaid vajaduse korral veidi. Seejärel laske harjutuses 41 samas rühmas olnud õppijail üksteisele oma kokkuvõtted ette lugeda ja omavahel võrrelda. Vajaduse korral võivad õppijad seejärel oma kokkuvõtteid parandada ja täiendada.

Harjutus 46

Harjutuse eesmärk on õppida eristama tsitaati ja refereeringut. Laske õppijail seletus läbi lugeda ja arutage seda veidi kogu õpperühmaga. Seejärel laske õppijail tekstidest tsitaadid ja refereeringud leida ning üks tsitaat refereeringuks ümber sõnastada.

Harjutus 47

Harjutuse eesmärk on õppida pöörama tähelepanu tekstide stiilierinevustele.

Vastused

Harjutuse 41 tekst on kirjutatud vabas ja meelelahutuslikus stiilis – seal on kasutatud üsna palju värvikaid kõnekeelseid väljendeid. Harjutuse 3 tekst veidi ametlikumas ja tõsisemas stiilis. Stiili valiku määrab väljaande üldine stiil, sihtrühm, kellele kirjutatakse, kirjutaja individuaalne stiil, kirjutamise eesmärk jm.

Harjutus 48

Harjutuse eesmärk on õppida kirjutama arvamusküsitlust kokkuvõtvat artiklit. Laske õppijail töötada etteantud punktide järgi. Õppijad peaksid kindlasti oma tekstid trükkima arvutis ja saatma teile meili teel. Kui mõnel paaril puudub arvuti kasutamise võimalus, võite tal erandkorras lubada esitada teksti käsitsi kirjutatult. Andke õppijaile kirjalikku tagasisidet – kõigepealt sisule ja siis keelele. Kummagi puhul alustage positiivsest, millele järgnevad soovitused.

Tagaside andmise näide

Õppijate töö

Eelmisel nädalal me oleme teinud üks põneva tänavaküsitlus teemal "Lapsed ja internet".

Meie mõttes see teema on aktuaalne ja see on suur probleem tänapäeval.

Just paar päeva tagasi, käisime Raekoja platsil, kus olime teinud oma küsitlus.

Esimene inimene, kes naeras meie poole olid üks noor naine. Ta oli umbes 20-aastane. Tal oli väga stiilne punane mantel, ja must kingad. Tal oli hea tuju ja ta oli väga viisakas meiega.

Meie küsimus kõlas nii : "Kuidas te arvate, kas lapsel peab olema juurdepääs Internetile?" Ta natuke mõtles ja ütles, et lapsel peab olema mingi limiit; kui nad hakkavad kasutama arvutit.

Meie **mõttes** see on õige.

Rõõmsameelsed, me vaatasime teisele poole ja oleme näinud, et seal on vana mees mustas ülikonnas ja joppes. Me arvasime, et ta **ei saa keelduda meile vastust** küsimusele. Meie küsimus oli, "**mis aastatel** laps saab istuda arvuti taga?" Ta ütles, et laps võiks istuda, kui ta on kümne aastane. Ta jätkas, et tal on poeg, ja ta lubab temale istuda **mitu ta soovib aega**, sest temal ei ole probleeme käitumisega. Me tänasime meest ja läksime edasi.

Siis edasi me sõitsime Kadriorusse. Seal oli väga palju inimesi. Seal oli üks suur grupp ja me mõtlesime, et oleks huvitav, kui me küsime neid. Me oleme rääkinud nende oma küsitlusest ja nad nõustasid meid aitama. Nende arvamus oli, et lapsed liiga palju istuvad arvuti taga. Ja see muidugi ei ole hea, sest nendel on halveneb nägemine, mälu ja nad muutuvad agresiivseks. Saime aru, et neil oli õigus ja otsustasime, et meie töö on tehtud.

Meie **mõtte** see oli väga põnev ja huvitav päev, sest me väga palju asju olime välja võtnud.

Tagasiside

SISU

+

- Tore, et te ülesande nii hästi täitsite. Olete väga tublid, et küsitlesite nii paljusid võõraid inimesi ja esitasite töö õigeaegselt.
- Teie teksti oli huvitav lugeda. Eriti meeldis mulle, kuidas te küsitletavaid kirjeldasite. Samuti oli tore see, et teie lugu moodustab terviku.

SOOVITUSED

- Pange tekstile lugemakutsuv pealkiri.
- Võiksite püüda kirjutada loole veidi huvitavama alguse ja lõpu. Praegused on natuke liiga koolilapselikud.

KEEL

+

- Teie teksti stiil on igati sobiv.
- Hea, et olete kasutanud nii tsitaate kui refereeringuid.

SOOVITUSED

- Koma järel peab olema tühik.
- Leidke ja parandage kaks ühesugust sihitise viga.
- Parandage mineviku aegade vead. Kui jutustame tegevusest, siis üldiselt kasutame lihtminevikku.
- Lubab *kellel mida teha?* – Leidke see viga ja parandage.
- Naeras meie poole – 1. Kuidas on minevik sõnast *naerma*? 2. Sõna *naerma* siia lausesse üldse hästi ei sobi. Mis sobiks paremini?
- must kingad – Ka omadussõna peab olema mitmuses.
- Rõõmsameelsed me vaatasime – Peab olema *kuidas* me vaatasime.
- Küsitleme *neid* või küsime *neilt*.
- Nendel *on halveneb* nägemine – parandage viga selles fraasis
- Kollasega märgitud kohad on üldiselt arusaadavad, aga me väljendume siiski veidi teisiti. Proovige need kohad ümber sõnastada. Kui jääte hätta, küsige minult abi.

Harjutus 49

Harjutuse eesmärk on õppida tekste hindama ja teksti toimetama. avaldamist vääriva teksti valimisel suunake õppijaid lähtuma eelkõige sisust, sest kehva keelt on võimalik toimetada, kehva sisu on aga tunduvalt raskem huvitavaks teha. Kui toimetate teksti klassis koos õppijatega, siis laske kõigepealt neil oma arvamusi avaldada ja alles siis kommenteerige neid ise. Vajaduse korral võite juhtida tähelepanu toimetamist vajavatele kohtadele ja küsida, kuidas neid võiks õppijate arvates kohendada.

1.2. Arvamusartikkel

Harjutus 1

Harjutuse eesmärk on häälestada õppijad kooli ja õppimise teemale. Laske harjutus täita individuaalselt.

Harjutus 2

Harjutuse eesmärk on omandada harjutuses esitatud väljendid ja arendada rääkimisoskust. Õppijad võiksid alguses töötada paarides või väikestes rühmades, võrrelda oma arvamusi ning arutada neid. Võib ka paluda õppijail arutelu tulemusena ühisele arvamusel jõuda. Lõpuks laske õppijail arutada oma arvamusi kogu õpperühmaga.

Harjutus 3

Harjutuse eesmärk on arendada lugemis- ja rääkimisoskust. Laske õppijail neljakaupa rühmadesse jaguneda ja ülesanne täita.

Harjutus 4

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate detailse lugemise oskust. Laske harjutus täita individuaalselt. Ärges selles harjutuses õppijaile veel õigeid vastuseid öelge.

Vastused

1-c 2-b 3-a 4-b 5-a 6-a, b, c

Harjutus 5

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate rääkimisoskust. Laske õppijail töötada samades rühmades mis harjutuses 3. Laske rühmadel harjutus täita. Seejärel tehke arutelust lühike kokkuvõte kogu õpperühmaga.

Harjutus 6

Harjutuse eesmärk on õppida mõistma harjutuse 3 tekstis esinenud kujundlikke väljendeid. Soovitav on lasta õppijail alguses harjutus täita individuaalselt. Seejärel võrrelda vastuseid paarides ja lõpuks kontrollida ning arutada vastuseid koos kogu õpperühmaga. Laske õppijail fraasid tervikuna ette lugeda, mitte piirduda vastusevariandi juures oleva tähe nimetamisega.

Vastused

1-a 2-b 3-b 4-a 5-c 6-a 7-b 8-a

Harjutus 7

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate sõnavaraõppimise strateegiaid: oskust ise tekstist endale vajalikke sõnu/fraase leida ja neid ümber sõnastada.

Harjutus 8

Harjutuse eesmärk on õppida tundma teksti ilmetavaid rõhusõnu. Harjutus ei ole väga kerge. Aidake õppijaid, öeldes neile nende sõnadega näitelauseid, nt *Täna on kaunis palju puudujaid. Mul on ütle mata hea meel, et nii tublid olite.*

Selgitage õppijale, et sõna *väga* sünonüümid on tugeva mõjuga, nendega ei tohiks liialdada ja ametlikku teksti nad üldjuhul ei sobi üldse. Samas võib paari rõhusõna kasutamine muuta artikli või kõne teksti mõjusamaks.

Vastused

üsna – kaunis, küllaltki, päris, üpris, võrdlemisi

väga – ääretult, hästi, hirmus, tohutult, uskumatult, ütle mata

Harjutus 9

Harjutuse eesmärk on õppida rõhusõnu tekstis kasutama. Laske õppijail kõigepealt individuaalselt töötada. Seejärel võiksid nad töötada paarides või väikestes rühmades: oma laused ette lugeda ja neid omavahel võrrelda ning nendega nõustuda või neile vastu vaielda.

Harjutus 10

Harjutuse eesmärk on meenutada lihtmineviku ja täismineviku funktsioonide erinevust. Laske õppijail kõigepealt iseseisvalt laused läbi lugeda ja proovida vastus välja mõelda. Ärge neile õiget vastust öelge. Selle leiavad nad järgmisest harjutusest.

Vastused

Esimene tekst – Tegevus on lõppenud. Teine tekst – Tegevus kestab ka praegu.

Harjutus 11

Harjutuse eesmärk on harjutada lihtmineviku ja täismineviku kasutamist. Laske õppijail seletused läbi lugeda ja võrrelda eelmise harjutuse vastusega. Vajaduse korral arutage seletusi kogu õpperühmaga. Seejärel laske õppijail individuaalselt või paaris töötades leida vead tekstist „Täitsa põnev tund“. Pärast kontrollige kindlasti vastuseid ja selgitage vajaduse korral keerukamaid kohti.

Vastused

Ühel päeval tuli meie eesti keele õpetaja klassi ja ütles, et täna hakkame õppima, kuidas viia läbi tänavaküsitlust. Mõtlesin: „Hmm. Olen õppinud eesti keelt juba kümme aastat, aga sellist ülesannet varem küll ei ole teinud. Päris põnev.“ Õpetaja seletas meile, mida me peame tegema ja me saime enda arvates aru.

Kõigepealt mõtlesime välja küsimused ja siis läksime kesklinna, kus küsitlesime kolme inimest. Siis me mõtlesime, et me ei ole hommikust saadik mitte midagi söönud, ja läksime kohvikusse. Seal me sõime ja jõime väga hästi ning siis jätkasime oma küsitlust. Kohvikus istus üks noormees ja me mõtlesime, et oleme teda kindlasti kuskil varem näinud, sest ta tundus nii tuttav. Läksime tema juurde ja esitasime oma küsimused. Ta oli hea meelega nõus meid aitama ja siis selgus ka, et ta õpib meie koolis alates sellest sügisest. Seega oleme õppinud samas koolis juba poolteist kuud. Nüüd arvasime, et meie küsitlus lõppes ja sõitsime koju. Meie arvates oli see väga põnev ja huvitav päev, sest me kohtusime paljude huvitavate inimestega ja saime palju uut teada.

Harjutus 12

Harjutuse eesmärk on harjutada täismineviku vormide kasutamist. Soovitav on lasta õppijail kirjutada kaks esimest lauset isikulises tegumoes ja kaks viimast umbisikulises tegumoes. Pärast kirjutamist laske õppijail paarides laused ette lugeda ja vastastikku kontrollida.

Harjutus 13

Harjutuse eesmärk on õppida erisuguseid võimalusi soovitude andmiseks. Võite seletust lugeda koos kogu õpperühmaga ning lasta õppijail iga punkti kohta oma näiteid lisada. Seejärel laske õppijail individuaalse tööna soovitused reastada ning seejärel võrrelda õpperühmas eri õppijate vastuseid.

Võimalikud vastused

2. Gümnaasiumis peab kindlasti olema rohkem praktilisi tunde.
3. Mõttekas on suurendada gümnaasiumis praktiliste tundide arvu.
4. Gümnaasiumis peaks olema rohkem praktilisi tunde.
5. Hea oleks suurendada gümnaasiumis praktiliste tundide arvu.
6. Gümnaasiumis võiks olla rohkem praktilisi tunde.
7. Ehk tuleks kaaluda gümnaasiumis praktiliste tundide arvu suurendamist.

Harjutus 14

Harjutuse eesmärk on harjutada soovitude andmist. Laske õppijail individuaalselt soovitused kirja panna ning seejärel kogu õpperühmale ette lugeda.

Harjutus 15

Harjutuse eesmärk on omandada ettekande pidamiseks vajalikke väljendeid ja harjutada suulise rühmaettekande pidamist.

Kõigepealt laske kogu õpperühmal pakkuda välja olulisi teemasid koolielust, mis õppijate arvates lahendamist vajaksid. Seejärel võiksite tegeleda ettekande väljenditega: veenduda, et õppijad saavad neist aru ja lasta õppijail väljendeid veidi korrata, et need enam-vähem meelde jääksid. Edasi laske õppijail jaguneda rühmadeks (umbes neljaks). Iga rühm saab ühe eelnevalt väljapakutud teemadest, arutab seda ja valmistub selle rühmaettekandena esitamiseks. Ettekandes tuleb järgida väljenditega etteantud struktuuri. Kaldkriipsudega

eristatud sõnade või fraaside puhul tuleb valida üks sobiv variant. Iga rühm peaks ettekannet enne selle esitamist suuliselt paar korda läbi harjutama, nii et kõik rühmaliikmed räägivad umbes võrdses mahus. Ettekanne tuleks esitada peast, vajaduse korral võib veidi kasutada paberile kirjutatud märksõnu. Laske rühmadel ettekanded esitada ja kuulajatel esinejaile esinemisjärgseid küsimusi esitada. Võib osutada mõistlikuks mitte esitada kõiki ettekandeid ühes tunnis.

Harjutus 16

Harjutuse eesmärk on tutvuda arvamusartikli kirjutamise üldiste põhimõtetega.

Laske õppijail lugeda järjest esitatud punkte ning hinnata harjutuse 3 arvamusartikli vastavust neile punktidele. Õppijad võivad ülesande sooritada ka paaristööna. Pärast ülesande täitmist arutage vastuseid koos kogu õpperühmaga ning kommenteerige vajaduse korral õppijate vastuseid ja põhjendusi.

Harjutus 17

Harjutuse eesmärk on meenutada umbisikuliste vormide moodustamist ja kasutamist. Ärge süvenege teemasse väga põhjalikult.

Vastused

oodatakse, soovitakse, visatakse, nõutakse, õpitakse, ei teata, ei loeta, võimaldatakse, kaasati, seoti, ei tutvustatud

Harjutus 18

Harjutuse eesmärk on harjutada umbisikuliste olevikuvormide moodustamist ja kasutamist. Vajaduse korral (kui märkate, et õppijad teevad mingites kindlates tüüpides vigu või esitavad küsimusi), võite lasta õppijatel vaadata tüüpide moodustamise reegleid. Muidu pole see vajalik.

Harjutus 19

Harjutuse eesmärk on harjutada umbisikuliste minevikuvormide moodustamist ja kasutamist. Kuigi töökäsus on palutud kasutada oleviku- või lihtminevikuvorme, oleks parem eelistada siiski lihtminevikku.

Vastused

1. Meie linnas korraldati suur ööšõu, kus tantsiti, lauldi, söödi ja joodi kuni hommikuni.
2. Eelmisel aastal meie linnas ei tehtud palju tervisesporti: ei sõidetud palju rattaga, ei käidud sageli spordiklubis ega osaletud aktiivselt rahvaspordiüritustel.

Harjutus 20

Harjutuse eesmärk on harjutada umbisikuliste ja isikuliste vormide õiget kasutamist. Ülesande vastused on esitatud lk 29. Ärge seda õppijaile alguses öelge.

Vastused

1. kustutatakse 2. söövad 3. ei vastata 4. puhub, puhub 5. on 6. vaadatakse 7. saavad
8. makstakse 9. teeb 10. suurendatakse

Harjutus 21

Harjutuse eesmärk on harjutada isikuliste ja umbisikuliste täisminevikuvormide moodustamist ja kasutamist. Vajaduse korral tuletage enne harjutuse täitmist lühidalt meelde, kuidas neid vorme moodustatakse.

Harjutus 22

Harjutuse eesmärk on häälestada õppijad siduvate sõnade teemale.

Vastused

1. Põhjendamine 2. Kokkuvõtte tegemine

Harjutus 23

Harjutuse eesmärk on harjutada kokkuvõtte tegemist ja põhjendamist, kasutades sobivaid siduvaid sõnu. Tutvuge infotekstiga koos kogu õpperühmaga, andke vajaduse korral lisaselgitusi. Seejärel laske õppijail individuaalselt laused lõpetada ning seejärel kaaslasele ette lugeda.

Harjutus 24

Harjutuse eesmärk on harjutada kokkuvõtivate ja põhjendavate sidendite kasutamist.

Harjutus 25

Harjutuse eesmärk on tutvuda Postimehe arvamusportaaliga ja häälestada õppijad arvamusartikli kirjutamisele.

Harjutus 26

Harjutuse eesmärk on tutvuda projektkirjutamise põhimõtetega. On väga tähtis, et õppijad harjuksid mõttega, et head teksti tuleb mitu korda ümber kirjutada.

Laske õppijail iseseisvalt ülesanne täita ja arutage seejärel kogu õpperühmaga.

PROJEKT

Projekti eesmärk on kirjutada harjutuses 15 arutatud teemal arvamuskirjutamine, mis sobiks Postimehe arvamusportaalis avaldamiseks. Kirjutamisel tuleb järgida protsesskirjutamise põhimõtteid.

Tehke projekti kõik etteantud punktid läbi.

Õppijate artiklite näiteid

Millised probleemid hariduses on tänapäeval aktuaalsed?

Alustan ma sellest, et rääkin teile aktuaalsetest probleemidest hariduses, milliseid ma olen ise märganud. Ma leidsin omale vähemalt kaks.

Päris oluline probleem on selles, et mõni vanem õpetaja on vanas nii kinni ja ei taha uuendusi omaks võtta, järelikult õpilastel pole huvitav tundides töötada, nad hakkavad lobisema ja teadmisi ei ole. Minu arvates see on väga vale samm tänases hariduses. Mõttekas on teha kursuseid, kus õpetatakse, kuidas paremini ja huvitavamalt teha tunde.

Küllaltki oluline probleem õpilaste jaoks on see, et alates sellest õppeaastast gümnaasiumites on uus programm kus 60% materjali on eesti keeles. Aga õpikuid koolides ei ole. On väga raske materjali selgeks saada. Kindlasti tuleks teha meile uusi õpikuid, selleks, et kodus me saaksime rohkem töötada.

Lõpuks ma loodan, et need probleemid hariduses, millistest ma rääkisin, varsti lahenevad.

Kuidas teha õppimisprotsessi huvitavaks õpilastele?

Soovin jagada teiega mõtteid ja kogemusi teemal "kuidas teha õppimisprotsessi huvitavaks õpilastele?"

Mõttekas on pakuda õpilastele rohkem ekskursioone, ehk ka tuleks kaaluda gümnaasiumis praktiliste tundide arvu suurendamist.

Hädavajalik on ka see, et õpilased õpivad selliseid aineid, millest nad on võrdlemisi huvitatud. Päris hea oleks anda neile võimaluse otsustada, mida õppida. Uskumatult tore, et gümnaasiumis võib proovida uut haridussüsteemi: näiteks, selline, mis on praegu Ameerikas. Võib öelda, et see on küllaltki uudne mõte, aga me juba oleme seda katsetanud: meil on praegu koolis hoovsüsteem ja õpilastele ja õpetajale see tohutult meeldib. Seejärel võime kinnitada, et meil on üpris palju võimalusi suurendada õpilaste huvi.

Mida tuleks teha, et õppimine oleks huvitav

Viimasel ajal on väga palju inimesi rääkinud sellest, et õpilastel on igav õppida. Võib öelda, et see on üsna levinud probleem. Praegu kõik mõtlevad ja teevad katseid, kuidas saaks õppimist huvitaks teha.

Minu arust on mitu lahendust. Üks nendest on teha praktilise tunde. Näiteks küsitledes õpilasi, nad ütlesid, et neil on igav kuulata, kui õpetaja ainult räägib teemast, nad tahaksid, et ta esitaks neile ka näiteid. Õpetajad võiksid teha rohkem praktilisi tunde.

Teine lahendus on teha igasuguseid üritusi koolis, mis on seotud õpilaste arendamisega, näiteks mälumänge.

Veel oleks hea käia õpilastega muusiumites, teatrites ja erinevates näitustel. Minu arust see oleks päris huvitav. Parem oleks, kui õpilastele antaks võimalus ise valida kuhu minna, näiteks õpetajad võiksid pakkuda välja oma ideed, mida teha, kuhu minna ja mõned õpilased aitaksid õpetajaid selles.

Kolmas lahendus oleks vaja teha Eestis sama programm nagu mõnes teises riigis, näiteks Inglismaal. Seal iga õpilane võib valida aineid, mis pakuvad talle huvi, ja just neid õppeaineid, mida nad tahavad õppida. Minu arust see on uskumatult hea lahendus.

Kõkkuvõtteks tahan öelda, et minu arust just need asjad teevad õppimise hästi huvitavaks ja olen kindel, et õpilased hakkavad vähem puuduma tundidest ja neil tekib huvi kooliskäimise vastu.

Teine teema – Sõnum maailmale

2.1.Filmiblogi

Harjutus 1

Harjutuse eesmärk on häälestada õppijad interneti teemale. Laske õppijatel kõigepealt individuaalselt tabel täita ja seejärel paarides vestelda: arvata, mida kaaslane kirjutas ja arvamusi kommenteerida.

Harjutus 2

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate lugemisoskust ja laiendada sõnavara.

Vastused

Blogi (nimetus tulnud ingliskeelsest sõnaühendist „web log“) on veebileht, millele autor lisab perioodiliselt uusi sissekandeid ehk postitusi. Postitused on üldjuhul avalikud st nähtavad kõigile internetikasutajatele, kuid autor saab soovi korral parooliga ligipääsu piirata.

Blogisid on mitut liiki. Väga palju on isikliku elu blogisid, mida peab tavaliselt üks inimene, mõnikord aga ka mitu inimest koos. Väga levinud on teemablogid, mis on keskendunud ühele kindlale valdkonnale, nt reisiblogid või kokandusblogid.

Omaette liik on grupiblogid, mida peavad mingi klubi või huvigrupi liikmed või lihtsalt sõpruskonnad, kas omavaheliseks mõttevahetuseks või mõttekaaslaste leidmiseks.

Sisu on see, mis blogi heaks teeb. Kuigi blogi sissekanded on sageli päevikulaadsed, st suhteliselt vabas vormis, ei tähenda see, et tühi sõnavahet kedagi lugema kutsub. Populaarseks muutuvad ikka blogid, milles ei ole korratud üldteada tõdesid, vaid teemale on leitud huvitav ja omapärane vaatenurk, mõtted on esitatud teravalt ja intrigeerivalt ning väljendusviis on värske.

Blogi keelekasutus võib olla erisugune. Kõik sõltub teemavaldkonnast ja sihtrühmast, kellele kirjutate. Kui kirjutate laiale publikule mõnel üldhuvitaval teemal, siis on mõistlik jälgida kirjakeele reegleid. Samas võite tundeid rõhutades õigekirjast ka veidi kõrvale kalduda, näiteks: „Väääägev!!!!!!“ Originaalsuse nimel võib mõnest reeglist ka läbivalt loobuda, nt „mix, yldse“, kuid siis olge selles järjekindel. Kui kirjutate kollektiivset blogi, siis rääkige enne omavahel selgeks, millist stiili kasutate. Originaalsus on hea, kuid see ei tohiks hakata lugemist segama.

Blogi pidades tuleb ka arvestada, et seda võib sattuda lugema ükskõik kes. Isegi pärast postituse kustutamist või blogi sulgemist võib see mingi aja jooksul siiski olla veebis kättesaadav. Seega on oluline enne iga sissekande postitamist endalt küsida, mida tahan öelda, miks tahan öelda, kas ma ikka tahan seda öelda ja milliseks tagasisideks ma valmis olen.

Harjutus 3

Harjutuse eemärk on arendada sõnade seletamise oskust. Õppijad peaksid seletused kirjutama vabas vormis. Kui nad suudavad mõiste sisu arusaadavalt edasi anda, on ülesanne edukalt täidetud.

Harjutus 4

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate arutlusoskust. Laske õppijail paarides arutada, miks tasub blogisid lugeda ja miks tasub blogisid pidada. Suunake neid seejuures kasutama ka harjutuste 2 ja 3 sõnavara. Seejärel laske arutelu jätkata kogu õpperühmaga. Lõpuks peaks iga õppija täitma tabeli.

Harjutus 5

Harjutuse eesmärk on häälestada õppijad harjutuse 6 täitmisele.

Harjutus 6

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate lugemisoskust ja arutlusoskust. Laske õppijail iseseisvalt teksti lugeda. Tundmatute sõnade tähendust võiksid nad kõigepealt püüda aimata, seejärel ise otsida ja alles viimases järjekorras õpetajalt küsida. Seejärel laske õppijail loetu üle paarides vestelda.

Harjutus 7

Harjutuse eesmärk on harjutada üht sõnade õppimise viisi: rühmitamist. Laske õppijail individuaalselt töötada ja seejärel oma varianti kaaslastega võrrelda ning oma valiku aluseid vajaduse korral põhjendada. Kõik vastused, mida õpilane suudab põhjendada, on õiged.

Võimalikke vastuseid

1) eluta: lahing, missioon, mulje, põhimõte, seiklus, sensatsioon, tulemus, vastuolu, võitlus
elus: liigikaaslane, olend, peategelane, sõjaväelane, vaatajaskond

2) sõdimisega seotud: lahing, võitlus, sõjaväelane
sõdimisega mitte seotud: missioon, mulje, põhimõte, seiklus, sensatsioon, tulemus, vastuolu, liigikaaslane, olend, peategelane, vaatajaskond

3) positiivsed: missioon, seiklus, sensatsioon, tulemus, põhimõte
neutraalsed: mulje, liigikaaslane, olend, peategelane, sõjaväelane, vaatajaskond
negatiivsed: lahing, vastuolu, võitlus

Harjutus 8

Harjutuse eesmärk on harjutada harjutuse 7 sõnade kasutamist ja harjutada tekstist kokkuvõtte tegemist. Laske õppijail tekstid kirjutada. Seejärel võiksid nad oma tekste väikestes rühmades üksteisele ette lugeda.

Harjutus 9

Harjutuse eesmärk on harjutada harjutuse 7 sõnade kasutamist ning arendada õppijate rääkimisoskust.

Harjutus 10

Harjutuse eesmärk on tutvuda omaduste väljendamise mõnede viisidega ja harjutada infoteksti lugemist. Laske õppijail alguses teksti iseseisvalt lugeda ning seejärel arutage selle sisu ning moodustada sõnu ja sõnaühendeid koos kogu õpperühmaga. Lõpuks laske õppijail iseseisvalt näitelauseid kirjutada ja need väikestes rühmades ette lugeda.

Harjutus 11

Harjutuse eesmärk on harjutada üht tüüpi omadussõnade moodustamist.

Vastused

ala + iga = alaealine, täis + iga = täiesealine, töö + iga = tööealine, sina + iga = sinuealine, meie + iga = meieealine, pikk + iga = pikaeline, üks + iga = üheealine

Harjutus 12

Harjutuse eesmärk on harjutada mõnede filmiteemaliste omadussõnade kasutamist.

Harjutus 13

Harjutuse eesmärk on õppida mõistma mõnesid olulisi tegusõnu. Laske õppijail sõnade tähendused iseseisvalt leida.

Harjutus 14

Harjutuse eesmärk on harjutada harjutuse 13 tegusõnade kasutamist. Õppijad ei peaks alguses sõnu lünkadesse kirjutama. Kasulik on moodustada küsimusi ja sobiv tegusõna peast lisada. Lüngad võiks kirjalikult täita alles pärast vestluse lõppu.

Vastused

Kellest koosneb filmi tegelaskond?
Milliseid tegelasi kehastavad osatäitjad kõige paremini?
Mis aega see film kujutab?
Mis olukordadesse tegelased satuvad?
Mida soovis režissöör sinu arvates selle filmiga väljendada?
Kas see film on saavutanud suurt edu?
Kas filmis oli sinu meelest millegagi liialdatud? Millega?

Harjutus 15

Harjutuse eesmärk on tutvuda nimede kirjutamise reeglitega. Võite lasta õppijail töötada kolmekauparühmades: iga rühmaliige loeb läbi ühe seletuse osa ja õpetab seda seejärel teistele.

Harjutus 16

Harjutuse eesmärk on harjutada võõrnimede kirjutamist ja käänamist. Võite harjutuse täitmise ja kontrollimise järel teha ka jätkuülesande: rollimängu, milles üks õppija on Daniel Radcliffe ja teised esitavad talle küsimusi; arutelu Harry Potteri raamatute ja filmide nii suure edu üle vm.

Vastused

Daniel Jacob Radcliffe on inglise filmi-, tele- ja teatrinäitleja, kes on sündinud 23. juulil 1989 Inglismaal Londonis. Ta on tuntuks saanud Harry Potteri filmides nimiosa mängides.

Danieli isa oli kirjandusagent ja ema töötas filmitööstuses teenindava personali hulgas. Radcliffe'i. esimene filmiroll sai teoks 1999. aastal Charles Dickensi romaani "David Copperfield" televersioonis, kus ta mängis noort Copperfieldi. 2000. aastal sai ta Potteri filmide produtsendilt David Heymanilt kutse kandideerida Harry Potteriks. Pärast pikka prooviperioodi kinnitati noormees filmi nimiossa. Danieliga jäi väga rahule ka kirjanik J. K. Rowling. Esimene kord filmis Harry Potterina üles astuda avanes David Radcliffe'il võimalus 2001. aasta novembris, kui linastus esimene Potteri-film "Harry Potter ja tarkade kivi". Ilma Radcliffe'ita ei ole tehtud ühtki sarja filmi. Neist viimane valmis 2011. aastal.

David Radcliffe'ist sai Potteri-filmidega miljonär. 2010. aastal oli tema varandus hinnanguliselt 28,5 miljonit naela, millega ta ületas ka printse Williamit ja Harryt. Rikkusest hoolimata ei ole Radcliffe'il kallist maitset ja tema peamine kuluallikas on oma sõnul raamatute ostmine.

Harjutus 17

Harjutuse eesmärk on harjutada eesti nimede käänamist ning tutvuda eesti filmi tuntud esindajatega. Võite harjutusele teha ka jätkuharjutuse: nt jagada punktid õppijate vahel ja lasta igaühel ühe auhinnasaaja kohta infot otsida ning seejärel tunnis see pidulikult ette kanda (nagu auhinnagalal).

Vastused

Eesti filmi 100. sünnipäeva puhul 2013. aastal anti välja järgmised auhinnad.

1. Sajandi filmiks valiti režissöör Arvo Kruusemendi 1970. aastal lavastatud "Kevade".
2. Sajandi filmikilluks tunnistati "Meie reliikvia on vabadus!", mis pärineb Grigori Kromanovi 1969. aastal lavastatud seiklusfilmist "Viimne reliikvia".
3. Ka sajandi filmilaulud on pärit "Viimsest reliikviast", nendeks on "Põgene vaba laps", "Pistoda laul" jt. Nende muusika on pärit helilooja Uno Naissoolt ja sõnad kirjanik Paul-Erik Rummolt.
4. Sajandi filmipaari auhind läks Arno Liiverile ja Riina Heinale, kes kehastasid filmis "Kevade" Arnot ja Teelet.
5. Sajandi animatäheks tuli Heiki Ernitsa ja Janno Põldma joonisfilmide kangeline koeratüdruk Lotte.
6. Sajandi naisnäitleja Elle Kulli rollide hulka kuuluvad Minna "Ukuarus", Laura "Pisuhännas", Georg Otsa ema filmis "Georg" jpt.
7. Sajandi meesnäitlejat Lembit Ulfsakit tuntakse hästi nii Eesti kui ka piiri taga. Ta on mänginud filmides "Ukuaru", "Legend Ulenspigelist", "Kapten Granti otsingul", "Karu süda", "Röövlirahu Martin" jpt.

Harjutus 18

Harjutuse eesmärk on harjutada võõrnimede kirjutamist ja käänamist. Laske harjutuse tekst kindlasti ka suuliselt ette kanda (väikestes rühmades).

PROJEKT

Projekti eesmärk on harjutada suhteliselt vabas vormis kirjutamist. Blogitekstid ei eelda üldjuhul pikka ettevalmistust ega põhjalikku viimistlust. Kirjutamisoskuse arendamiseks on blogisse kirjutamine aga väga kasulik, sest võimaldab kirjutada üsna palju ja kiiresti. Kirjutage kindlasti ka ise kolm sissekannet: need on õppijaile eeskujuks, lähendavad teid õppijatega ning aitavad teil paremini mõista õppijate raskusi ja vajadusi. Käesolevas projektis saavad õppijad lisaks kirjutamisele harjutada ka kaaslaste teksti toimetamist. Toimetajateks on soovitatav valida keeleliselt tugevamad õppijad. Selgitage õppijatele, et toimetaja ülesanne on parandada keelevead ja juhtida ka autori tähelepanu ebaselgetele mõttekäikudele. Toimetaja peaks toimetatud teksti autorile tagasi saatma ja vajadusel parandusi autoriga arutama. Eesmärk ei pea ole alati olema absoluutse veatuse saavutamine. Toimetamise käigus ei tohi kaduma minna autori stiil. Hea toimetaja toimetab nii palju kui vajalik, aga nii vähe kui võimalik!

Harjutus 19

Harjutuse eesmärk on õppida tundma tegusõnu, millega koos esineb sihitis alati või üldjuhul osastavas käändes. Laske õppijail kõigepealt arvata, milline neljast lausest on grammatiliselt vale ja miks. Seejärel laske neil lugeda infoteksti ja leida, kas nende arvamus oli õige. Arutage infoteksti sisu kogu õpperühmaga.

Vastused

Grammatiliselt vale on lause *Noormees armastas neiu*. *Armastama* on selline tegusõna, millega koos esineb sihitis ainult osastavas.

Harjutus 20

Harjutuse eesmärk on jätta meelde tegusõnu, millega koos on sihitis alati või üldjuhul osastavas käändes. Ülesandel ei ole ainuõigeid vastuseid.

Võimalikud vastused

Tundeid väljendavad: armastama, imetlema, kadestama, kartma, vihkama

Kestvad tegevused: austama, juhtima, kasutama, ootama, usaldama, uskuma, valitsema, vältima

Tajumist väljendavad: maitsma, nautima, nägema, proovima

Muud: kaitsema, kallistama, karistama, kiitma, kohtama, kujutama, käsitlema, lööma, näitama, ründama, segama, solvama, suudlema, tulistama, tänama, väljendama, ähvardama

Harjutus 21

Harjutuse eesmärk on harjutada harjutuse 20 tegusõnade kasutamist koos osastavas käändes sihitisega. Laske õppijail töötada paarides ja vestelda etteantud mudeli järgi, nii et allajoonitud sõnade asemel kasutatakse omal valikul tegusõnu harjutusest 20 koos enda valitud nimisõnaga. Käige ise klassis ringi, kuulake õppijate vestlusi, aidake ja parandage vajaduse korral.

Harjutus 22

Harjutuse eesmärk on harjutada osastavat käänat nõudvate tegusõnade kasutamist.

Vastus

Tere Harry!

Kuidas läheb? Mul on hirmus kiire. Õppida pole üldse aega. Eile proovisin oma uut püstolit. Tulistasin kogemata saunaakent, mis läks katki ja sellest tuli parasjagu jama. Köster karistas mind. Aga sellest pole midagi hullu. Teised poisid ikka kadestasid mind mu püstoli pärast. ja tüdrukud imetlesid mu julgust, usun et Teele ka. Mis sa teed? Kas ootad juba võlurite turniiri? Kas kavatsed seal oma võlukeppi ka kasutada?

Terv

Toots

Toots raamatust „Kevade“ kirjutab Harry Potterile romaanisarjast „Harry Potter“.

Harjutus 23

Harjutuse eesmärk on harjutada osastavat käänat nõudvat tegusõnade kasutamist ja arendada õppijate loovust.

Harjutus 24

Harjutuse eesmärk on õppida märkama enda koostatud tekstis tegusõnu, millega koos on sihitis osastavas ja kontrollima sihitise korrektset kasutust.

Harjutus 25

Harjutuse eesmärk on valmistuda projekti teise osa täitmiseks. Harjutus paneb õppijad mõtlema teemadele, mis on neid vaadatud filmides puudutanud. Omavahelised arutelud aktiveerivad mõtteid.

Harjutus 26

Harjutuse eesmärk on teha kokkuvõtte eelmises harjutuses arutatud teemade põhjal tekkinud mõtetest. Iga õppija peab harjutuse täitma individuaalselt, panema kirja oma spontaansed mõtted, mis tal kõigi arutelude tulemusel tekkisid. Mõtted ei pea olema seotud konkreetse filmiga, vaid võivad olla ükskõik mis teemalised. Tekste ette lugeda võib lasta kõigepealt väikestes rühmades ning seejärel esitada igast rühmast ühe teksti ka kogu õpperühmale.

Harjutus 27

Harjutuse eesmärk on tuletada meelde kahešonaliste tegusõnade mõiste ja nende tegusõnade pööramine ning lauses kasutamine.

Harjutus 28

Harjutuse eesmärk on õppida tundma erisuguseid kaheosalisi tegusõnasid, mille põhisõnaks on tuumverbid *minema*, *tulema*, *saama*, *jääma*.

Harjutus on küllalt nõudlik. Laske see alguses õppijail täita paarides või väikestes rühmades. Seejärel aga arutage vastuseid kindlasti koos kogu õpperühmaga.

Vastused

minema: hulluks minema, kallale minema, lahti minema, segi minema, tühjaks minema, tülli minema, varju minema

tulema: kallale tulema, kasuks tulema, lagedale tulema, lahti tulema, pähe tulema, varju tulema

saama: aru saada, lahti saada, pähe saada, selgeks saada, tühjaks saada

jääma: hätta jääma, lahti jääma, pähe jääma, segi jääma, tühjaks jääma, varju jääma

Harjutus 29

Harjutuse eesmärk on harjutada eelmise harjutuse tegusõnade kasutamist. Laske laused ka kaaslastele ette lugeda.

Harjutus 30

Harjutuse eesmärk on õppida kasutama kõige tavalisemate omadussõnade huvitavamaid sünonüüme. Laske õppijail sõnad rühmitada ning arutage vastuseid seejärel koos kogu õpperühmaga. Edasi laske õppijail kirjutada eraldi paberilehele luuletus ning anda leht teile. Ajage lehed segi ja jagage juhuslikult laiali. Laske õppijail saadud luuletus kenasti ette kanda ning kaaslastel (v.a luuletuse autor) pakkuda, mis filmi kohta see käib. Seejärel võiks ka luuletuse autor end avalikustada.

Võimalikud vastused

ilus: imekena, kaunis, piltilus, veetlev

imelik: eriline, kummaline, veider

kole: hirmuäratav, inetu, jube, kohutav, õudne

vastik: ilge, järe, rõve

huvitav: fantaasiarohke, kaasahaarav, põnev, teravmeelne

igav: nõme, surmigav, tüütu

suur: hiiglaslik, tohutu, võimas

väike: pisike, tilluke

tore: megalahe, superäge, vaimustav, vapustav, võrratu, ülimõnus

Harjutus 31

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate rääkimisoskust ja harjutada eelmise harjutuse omadussõnade kasutamist.

2.2. Netikommentaariid

Harjutus 1

Harjutuse eesmärk on häälestada õppijad netikommentaariid teemale. Paluge õppijail võtta oma toolid ja istuda ühte suurde ringi. Selline paigutus on hea, sest võimaldab kõigil üksteisele otsa vaadata ja tekitab seega parema omavahelise kontakti. Juhatage teema sisse omal valikul, nt võite rääkida mõnest kommentaarist, mida hiljuti lugesite vmt. Seejärel tutvustage õppijatele töökäiku ning visake pall ühele õppijale ja esitage talle ka mingi netikommentaariid teemaline küsimus. Laske vastajal rahulikult vastata, soovitatav oleks õhutada vastama pikemalt, paari lausega. Jälgige, et kõik õppijad saaksid korra küsida ja vastata.

Harjutus 2

Harjutuse eesmärk on häälestada õppijad harjutuse 3 teksti teemale ja harjutada arvamuse väljendamist, kasutades selleks harjutuses esitatud väljendeid. Laske õppijail kommentaariid läbi lugeda ning aidake vajaduse korral arusaamatuid kohti mõista. Seejärel laske õppijail töötada paarides ja kommentaariid kohta arvamust avaldada. Lõpuks arutage kommentaariid kogu õpperühmaga.

Harjutus 3

Harjutuse eesmärk on õppida tunnetama sõnade stiiliväärtust: tundma ära madalstiilseid sõnu. Kõigepealt laske harjutus õppijatel individuaalselt või paaristööna täita. Seejärel arutage vastuseid koos kogu õpperühmaga ja jagage vajaduse korral seletusi.

Vastused

alaväärtuslikku saasta, rõve, vördjad, laseks oma käega maha, ära aja ajuvaba juttu suust välja, oled ajukahjustusega sündinud

Harjutus 4

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate lugemisoskust. Laske õppijail tekst individuaalse tööna läbi lugeda. Julgustage neid värviliste fraaside tähendust aimama. Ainult juhul, kui nad mõnest fraasist üldse aru ei saa ja see takistab teksti mõistmist, võiksid nad otsida abi harjutusest 6. Sõnade äraaimamine on väga vajalik oskus. Üsna tihti on võimalik tekstist üldjoontes aru saada ilma iga tundmatut sõna sõnastikust otsimata.

Harjutus 5

Harjutuse eesmärk on harjutada sõnade seletamise oskust, mis aitab ka sõnavaralünkade korral ladusalt väljenduda. Harjutuse võib anda kodutööks, sel juhul saavad õppijad tundmatute sõnade tähendust ka veebist otsida.

Harjutus 6

Harjutuse eesmärk on õppida mõistma mõnede kujundlike väljendite tähendust. Soovitav on lasta õppijail alguses harjutus täita individuaalselt. Seejärel võrrelda vastuseid paarides ja lõpuks kontrollida ning arutada vastuseid koos kogu õpperühmaga. Laske õppijail fraasid tervikuna ette lugeda, mitte piirduda vastusevariandi juures oleva tähe A või B nimetamisega.

Vastused

mida sülg suhu toob – A, keegi salapärane mr X – B, tekitab meeletu kõmu – A, paneb pead vangutama – B, moraali alla vedama – A, netiavarustesse „tarkusi“ saata – A, riputavad internetti jama – A, saaks sammu sõnalisele puhtusele lähemale – A, pole just kahe käega nõus seda tegema – B

Harjutus 7

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate tekstimõistmisoskust ning sisukate küsimuste esitamise oskust. Võite enne harjutuse tegemist lasta rühmal ühistööna pakkuda esimese küsimuse juurde veel sobivaid küsimusi. Jälgige, et küsimused ei oleks liiga lihtsakoelised. Suunake õppijaid vajaduse korral. Seejärel laske kõigil harjutus individuaalselt täita. Ise käige sel ajal klassis ringi ja abistage õppijail vajaduse korral küsimust paremini sõnastada. Ärge aga öelge õppijaile küsimusi ette.

Harjutus 8

Harjutuse eesmärk on arendada tekstimõistmis- ja rääkimisoskust.

Harjutus 9

Harjutuse eesmärk on õppida märkama eri stiilivärvinguga väljendusviiside erinevust. See on võõrkeeles üsna raske, kuid vajab kõrgematel tasemetel kindlasti järk-järgulist harjutamist. Laske õppijail tutvuda infotekstiga ning arutage selle sisu seejärel koos kogu õpperühmaga. Laske õppijail seejärel iseseisvalt hinnata harjutuse 6 väljendite stiili. Nad peaksid harjutuse täitma oma sisemise tunnetuse põhjal. Seejärel arutage vastuseid koos kogu õpperühmaga. Ärge eeldage, et õppijad kõik väljendid kohe õigesti määratlevad.

Harjutus 10

Harjutuse eesmärk on õppida leidma tekstist võtmesõnu ja tegema võtmesõnade abil teksti lühikokkuvõtet. Vajaduse korral võite koos kogu õpperühmaga veel ühe võtmesõna leida, lisaks näites esitatule. Samuti võite kõik koos leida selle võtmesõna juurde paar seostuvat sõna või fraasi. Edasi laske õppijail individuaalselt töötada ja harjutus täita. Ise käige klassis ringi ning aidake õppijaid vajaduse korral.

Harjutus 11

Harjutuse eesmärk on õppida võtmesõnade ja nende juurde kuuluvate sõnade/fraaside abil tekstist lühikokkuvõtet tegema. Laske õppijail individuaalselt töötada. Ise käige klassis ringi, jälgige töö sujumist ning aidake õppijaid vajaduse korral. Kui harjutus on valmis, laske

õppijail väikestes rühmades laused üksteisele ette lugeda. Seejärel võivad nad valida oma rühmast paar-kolm lauset, mida sooviskid ka teistele tutvustada ning need siis kogu õpperühmale ette kanda.

Harjutus 12

Harjutuse eesmärk on omandada harjutuse 4 sõnavara. Tehke koos kogu õpperühmaga mõned näited ja seejärel laske õppijail töötada individuaalselt või paarides.

Vastused

Omadussõnad: ainulaadne, arukas, avalik, ebaviisakas, kasutajapõhine, kõikvõimas, meeletu, salapärase, vastutav

Nimisõnad: arengutase, ettekääne, jama, nähtus, põhiseadus, põlvkond, sõim, veendumus, ühiskond

Tegusõnad: asendama, julgema, kaduma, kehtima, laienema, püsima, sõltuma, toimima, võimaldama

Harjutus 13

Harjutuse eesmärk on omandada harjutuse 4 sõnavara ning harjutada küsimusi esitama ning ootamatult esitatud küsimustele vastama. Õhutage õppijaid koostama sisukaid ja huvitavaid küsimusi. Pärast küsitluse läbiviimist peaks igaüks saadud vastustest kiirkokkuvõtte tegema ja selle õpperühmas ette kandma.

Harjutus 14

Harjutuse eesmärk on õppida kasutama üht eituse väljendamise võimalust eesti keeles – *mata*-vormi. Laske õppijail seletus läbi lugeda ning arutage seda koos kogu õpperühmaga.

Vastused

1. Anonüümsed netikommentaatorid kirjutavad oma kommentaare ilma nende eest vastutamata.
2. Mõned kommentaarid on nii rumalad, et tundub, et need on teele saadetud ilma mõtlemata.
3. Mõned kommentaarid teevad teistele inimestele haiget ilma seda tegelikult kavatsemata.

Harjutus 15

Harjutuse eesmärk on harjutada kasutama eitust väljendavaid konstruktsioone verbidega *jääma* ja *jätma*.

Vastused

1. Mõni asjalik ja tark artikkel jääb üldse kommenteerimata. Mõne asjaliku ja targa artikli jätavad lugejad üldse kommenteerimata.
2. Oleks hea, kui igasugune jama jääks internetti riputamata. Oleks hea, kui inimesed jätaaksid igasuguse jama internetti riputamata.

Harjutus 16

Harjutuse eesmärk on harjutada kasutama eitust väljendavat konstruktsiooni *ilma + mata-*vorm.

Harjutus 17

Harjutuse eesmärk on õppida käänama eitavat asesõna *mitte keegi*.

Vastused

keda? – mitte kedagi, kellesse? – mitte kellessegi, kellest? – mitte kellestki, kellele? – mitte kellelegi, kellel? – mitte kellelgi, kellelt? – mitte kelleltki, kelleks? – mitte kellekski, kelleni? – mitte kellenigi, kellena? – mitte kellenagi, kellega? – kellegagi, mitte kelleta? – mitte kelletagi

Harjutus 18

Harjutuse eesmärk on harjutada eitava asesõna *mitte keegi* vormide kasutamist, et need muutuksid võimalikult automaatseks.

Harjutus 19

Harjutuse eesmärk on harjutada eitava asesõna *mitte keegi* vormide kasutamist ning laiendada õppijate sõnavara.

Võimalikud vastused

Mitte kedagi ei tohi suhtlusportaalides sõimata ega mõnitada. Mitte kellegi kohta ei tohi levitada valeinfot. Mitte kellestki ei tohi kirjutada laimavaid artikleid. Mitte kellelegi ei tohi saata rämpsposti. Mitte kellelgi ei ole õigust teisi ähvardada ega vägivallale üles kutsuda. Mitte keegi ei tohi suhelda rõvedalt. Mitte kelleltki ei tohi küsida liiga isiklikku infot. Mitte kellessegi ei tohi suhtuda alandavalt. Mitte kellegagi ei tohi suhelda valenime all.

Harjutus 20

Harjutuse eesmärk on tutvuda tõenäosuse mõistega. Laske õppijail infotekst läbi lugeda ning seejärel sündmusi nimetada.

Harjutus 21

Harjutuse eesmärk on õppida erisuguseid väljendeid, millega saab eesti keeles väljendada sündmuste juhtumise tõenäosust.

Võimalikud vastused

ilma mingi kahtluseta / kahtlemata / täiesti kindlalt
üsna suure tõenäosusega / tõenäoliselt
arvatavasti / ilmselt
pigem

ehk / võib-olla vaevalt mitte mingil juhul
--

Harjutus 22

Harjutuse eesmärk on harjutada ülesandes 21 õpitud väljendite kasutamist.

Harjutus 23

Harjutuse eesmärk on harjutada ülesandes 21 õpitud väljendite kasutamist.

Harjutus 24

Harjutuse eesmärk on harjutada ülesandes 21 õpitud väljendite kasutamist.

Harjutus 25

Harjutuse eesmärk on tutvuda väitluse mõiste sisuga.

Harjutus 26

Harjutuse eesmärk on õppida mõistma harjutuse 25 infotekstis esinenud olulisemaid mõisteid ning arendada mõistete selgitamise oskust. Laske õppijail kõigepealt arutada paarides ja seejärel arutage mõisteid koos kogu õpperühmaga.

Harjutus 27

Harjutuse eesmärk on arendada arutlusoskust ja õppida mõistma väitluse mõiste sisu. Laske õppijail kõigepealt arutada paarides ja seejärel arutage mõisteid koos kogu õpperühmaga.

Harjutus 28

Harjutuse eesmärk on õppida selgeks teatud hulk väitluses vajalikke väljendeid. Õppijad peaksid ise otsustama, mis viisil nad väljendid selgeks õpivad.

<u>Vastused</u>

1. Arvamuse esitamine 2. Argumentide esitamine 3. Argumentide põhjendamine 4. Vastaspoole argumentide ümbersõnastamine 5. Vastaspoolega nõustumine 6. Vastaspoole arvamuse üle arutlemine 7. Vastaspoolega mittenõustumine 8. Vastaspoole vahelesegamisele reageerimine 9. Oma mõtte ülekordamine

Harjutus 29

Harjutuse eesmärk on harjutada argumentide esitamist ja valmistuda väitluseks.

Harjutus 30

Harjutuse eesmärk on harjutada väitlemist. Õhutage kõiki õppijaid väitluses osalema.

Harjutus 31

Harjutuse eesmärk on harjutada väitlemist. Poolte vahetamine on kasulik, sest võimaldab näha küsimust eri vaatenurkadest. Pärast harjutuse täitmist laske õppijail rääkida, kuidas neil väitlemine õnnestus, mis oli raske, mis kerge jmt.

Harjutus 32

Harjutuse eesmärk on teadvustada, et eesti keeles eitust väljendades peab tegusõna olema eitavas vormis. Reegli võib igäüks kirjutada oma sõnastuses.

Vastused

Mittekorrektsed laused: 1 – a, 2 – b, 3 – a

Reegel: Eitava lauses on tegusõna eitavas vormis, st ees on *ei* ja sõna on ilma lõputa.

Harjutus 33

Harjutuse eesmärk on harjutada eituse kasutamist ülesandes 32 õpitud reegli järgi.

Vastused

1. Arvuti ei pea olema kallis. 2. Kahjuks ei saa kõik inimesed kasutada internetti. 3. Kurjade kommentaaride autorid ei julge tavaliselt oma tekstile nime alla kirjutada. 4. Idee siduda kommentaar kirjutaja nimega ei ole paha.

Harjutus 34

Harjutuse eesmärk on tutvuda kolme võimalusega väljendada eitust sidesõnade abil. Nende võimaluste korral kipuvad eesti keele kui teise keele õppijad eksima.

Vastused

Reegel 1 – Teda ei oodanud ei mina ega keegi teine.

Reegel 2 – Meid ei huvita mitte põhjus, vaid tagajärg.

Reegel 3 – Ma mõtlen, kas minna kõrgkooli või mitte.

Harjutus 35

Harjutuse eesmärk on harjutada harjutuses 35 õpitud eituse väljendamise võimaluste kasutamist.

Harjutus 36

Harjutuse eesmärk on harjutada infoteksti lugemist ja tutvuda arutleva teksti kirjutamise põhimõtetega. Laske õppijail tekst iseseisvalt läbi lugeda. Seejärel arutage tekkinud arvamusi koos kogu õpperühmaga.

Harjutus 37

Harjutuse eesmärk on häälestada õppijad järgmise ülesande täitmisele ja arendada õppijate loovust. Õppijad võivad pakkuda erisuguseid teemaga seotud osapooli.

Harjutus 38

Harjutuse eesmärk on harjutada arutleva teksti kirjutamist. Laske tekstid kirjutada protsesskirjutamise põhimõtteid järgides: oma teksti parandades ja täiendades vastavalt enda, kaasõpilaste ja õpetaja tagasisidele.

Harjutus 39

Harjutuse eesmärk on harjutada esinemisoskust ning eestikeelse teksti kuulamisoskust ja küsimuste esitamise oskust.

2.3. Uus ekraniseering

Harjutus 1

Harjutuse eesmärk on häälestada õppijad ekraniseeringu teemale.

Harjutus 2

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate arutlusoskust.

Harjutus 3

Harjutuse eesmärk on harjutada infoteksti lugemist ja saada teadmisi ekraniseeringu kohta. Laske õppijail tekst kõigepealt individuaalse tööna läbi lugeda ja seejärel omavahel arutada harjutuse 2 väiteid.

<u>Vastused</u>

1. Jah. 2. Ei. 3. Ei. 4. jah.

Harjutus 4

Harjutuse eesmärk on õppida harjutuse 3 infotekstis esinenud sõnu. Laske õppijail harjutuse esimene pool individuaalselt täita, arutage vastuseid õpperühmaga. Seejärel laske õppijail paarides töötada, üksteisele filmide kohta vihjeid anda ja filme ära arvata.

Vastused

võtterühm – inimesed, kes filmi tegemisel osalevad
kunstiliik – kunsti osa
keskne – kõige olulisem
stsenaarium – filmi käsikiri
kaudselt – mitte otse
jääb jälg – on mõju
alus – põhi
teeb ümber vastavalt vajadusele – kohandab ja täiendab

Harjutus 5

Harjutuse eesmärk on õppida harjutuse 3 infotekstis esinenud mõistete tähendusi. Laske õppijail töötada individuaalselt ning kirjutada mõistete tähendused. Seejärel laske neil seletusi kaaslastega võrrelda ja vajaduse korral täiendada.

Harjutus 6

Harjutuse eesmärk on õppida võrdlema raamatut ja selle põhjal tehtud ekraniseeringut. Kui õppijad ei mäleta täpselt raamatu ja filmi erinevusi, võib neil soovitada otsida abistavaid tekste veebist. Kui õppijad on tabelid täitnud, peaksid nad nende sisu kaaslastega jagama.

Harjutus 7

Harjutuse eesmärk on harjutada raamatut ja filmi võrdleva teksti kirjutamist ning kasutada seejuures erisuguseid siduvaid sõnu. Laske õppijail kõigepealt tutvuda hallil taustal olevate siduvate sõnadega ning koostada nendega näitelauseid. Seejärel laske õppijail tekstid kirjutada.

Harjutus 8

Harjutuse eesmärk on tutvuda kaaslaste eelmises harjutuses kirjutatud tekstidega ning õppida küsimusi esitama ja neile vastama. Laske õppijail moodustada väikesed rühmad (samast teosest kirjutanud õpilased võiksid olla ühes rühmas) ning rühmakaaslaste tekste lugeda ja nende kohta küsimusi kirjutada. Seejärel laske rühmakaaslastel üksteisele küsimusi esitada ning neile vastata.

Harjutus 9

Harjutuse eesmärk on häälestada õppijad järgneva ülesanneteploki teemale – filmi „Idioot“ lavastamisele Eestis.

Harjutus 10

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate lugemisoskust, laiendada õppijate sõnavara ning saada veidi taustainfot filmi „Idioot“ kohta.

Vastused

Režissöör Rainer Sarneti lavastatud eesti film „Idioot“ on valminud kuulsa vene kirjaniku Fjodor Dostojevski samanimelise romaani põhjal. Film esilinastus 2011. aastal Lõuna-Koreas A-kategooria filmifestivalil, mille võistlusprogrammi ta valiti. Film räägib naiivsest vürst Mõškinist, kes tahab päästa hukatusse mineva naise hinge. See on samal ajal nii kirklik armastuslugu kui ka filosoofiline jutustus inimesest, kelle otsekohene käitumine tekitab kaaslastes häbi ning igatsust headuse järele. Filmis osalevad näitlejad Risto Kübar, Katariina Unt, Tambet Tuisk, Ain Lutsepp, Tiina Taurait, Sandra Üksküla-Uusberg, Ragne Veensalu, Ülle Kaljuste, Taavi Eelmaa, Juhan Ulfsak, Kaido Veermäe jt. Filmivõtted toimusid Narvas Aleksandri kirikus ning Tallinnas Dominiiklaste Kloostri ja Mustpeade majas.

Harjutus 11

Harjutuse eesmärk on harjutada sisukate küsimuste koostamist. Laske õppijail kõigepealt töötada individuaalselt ning seejärel tutvustada oma küsimusi üksteisele. Seejuures võiksid nad ka kaaslaste parimaid küsimusi üles kirjutada.

Harjutus 12

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate õpioskusi: oskust analüüsida kuulamisoskuse arendamise võimalusi. Laske õppijail infotekstiga tutvuda ning seejärel paarides või väikestes rühmades loetud mõtteid arutada. Lõpuks peavad kõik panema kirja vähemalt ühe konkreetse tegevuse, mida nad hakkavad oma kuulamisoskuse arendamiseks tegema. Laske kõigil oma kirjapandud tegevusi ka kaaslastele tutvustada.

Harjutus 13

Harjutuse eesmärk on harjutada autentse teksti kuulamist. Tekst on üsna kiire (eriti saatejuhi küsimused) ning keerukas. Seetõttu on teksti juurde loodud mitmeid kuulamisülesandeid. Kõigepealt laske õppijail teksti kuulata ja panna kirja märksõnu. Kui tegemist on nõrgema õpperühmaga, võite kuulata teksti osade kaupa. Ärge aga laske õppijail praegu teksti ära kirjutust lugeda. Pärast kuulamist laske õppijail omavahel ja seejärel terve õpperühmaga arutada, millest nad enda arvates aru said.

Harjutus 14

Harjutuse eesmärk on arendada autentse teksti kuulamise oskust: tekstist info leidmist. Kuulake teksti nii palju kordi, kui osutub vajalikuks.

Vastused

Mihkel Raud: Tere, kallid sõbrad. Oleme jätkuvalt otse-eetris. Saade, mida te vaatate, on „Kolmeraudne“. Nüüd on mul erakordselt hea meel ja suur rõõm tervitada siin stuudios kahte imetabast näitlejat. Tambet Tuisk ja Risto Kübar, tere õhtust.

Mihkel Raud: Lugu on selles, et täna vist toimub kusagil Lõuna-Koreas üks filmifestival, kus maailma esilinastub uus eesti film. See on Rainer Sarneti Dostojevski „Idioodi“ põhjal valminud samanimeline linateos ja Tambet ja Risto mängivad selles filmis väga olulisi, et mitte öelda peategelasi.

Mihkel Raud: Mis film see on? Kas see on nii-öelda Dostojevski teose üks-ühene ekraniseering või ikkagi erineb ta kuidagi sellest, mida Dostojevski fännid seda raamatut lugedes mäletavad?

Mihkel Raud: No mis see kalliskivi on, Risto, mis sealt välja on puhastatud? See film räägib hea olemisest. Sinu poolt kehastatud tegelane on justkui natuke ullikesena mõjuv tegelane, kes tegelikult on üdini nagu hea inimene. On see kalliskivi? Ma pean tunnistama, ma ei ole seda filmi näinud. See film esilinastub Eestis järgmisel kolmapäeval. Mis on see, mis minu ja kõik ülejäänud filmisõbrad peaks kinno meelitama?

Mihkel Raud: Kas selle kalliskivi tajumiseks või sellest arusaamiseks on mul vaja olnud enne läbi lugeda see Dostojevski teos või võin ma tulla ka kinno kirjandusignorandina ja mitte midagi sellest teosest teades ikkagi aru saada, millest kunstnikud mulle rääkida tahavad?

Mihkel Raud: Te olete mõlemad selle baastekstiga tuttavad? Olete te mõlemad lugenud seda Dostojevski teost?

Mihkel Raud: Kas see segas ka natuke? Te võtate filmistsenaariumi ette, olete lugenud Dostojevski raamatut. Kas see natuke segas ka?

Mihkel Raud: Kas sellises protsessis osalemine, kui te teete filmi nii-öelda headusest, mitte et ma arvaksin, et olete halvad ja kurjad ja õelad ja ilged inimesed, aga kas see kuidagi teid inimesena ka muudab?

Kui film on headusest, te teete seda, te mängite selles, te elate seda läbi, töötate, loete stsenaariumit. Kas see teid kuidagi nagu, ma saan aru, et see kõlab banaalselt, aga kas see kuidagi muudab teid paremaks? Või siis vastupidi, kui te mängite mingit ilget vördjat, kas see muudab teid kuidagi halvemaks inimeseks?

Mihkel Raud: Selge see. Aga kuidas te, see on jällegi küsimus, mida te peate igal tänavanurgal inimestele seletama. Aga kuidas see ikkagi käib? Te olete inimesed, Risto Kübar ja Tambet Tuisk. Aga te mängite täiesti teisi inimesi. Ma olen lugenud – Järvet, isegi kui tal oli ainult pisike roll, kus ta pidi üle lava käruga vaaruma, mõtles sellele tegelasele välja terve eluloo ja töötas väga metoodiliselt. Ta kujutas ette, millised oli selle tegelase vanemad ja mida ta võis teha ja kõik need asjad. Kas tänapäeval, Risto, töötab näitleja samamoodi või on need meetodi ikkagi täiesti teistsugused?

Harjutus 15

Harjutuse eesmärk on õppida mõistma harjutuse 14 tekstis esinenud nelja võõrsõna tähendust. Õppijad ei pea kirjutama surmtõsiseid lauseid.

Harjutus 16

Harjutuse eesmärk on õppida mõistma mõnesid harjutuse 14 tekstis esinenud raskemaid sõnu. Laske õppijail kõigepealt hinnata sõna positiivsust või negatiivsust sisetunde põhjal. Seejärel peavad nad leidma sõna tõlke ja andma sõnale uue hinnangu (mis võib eelmisega ka kattuda).

Harjutus 17

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate arutlusoskust ning panna neid mõtlema sõnade positiivse/negatiivse tähenduse üle. Laske õppijail alguses töötada paarides, seejärel aga arutada arvamusi kogu õpperühmaga.

Harjutus 18

Harjutuse eesmärk on harjutada infoteksti lugemist ning arendada õppijate arutlusoskust.

Harjutus 19

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate kuulamisoskust ning valikvastusega ülesannete lahendamise oskust.

Vastused

1. c 2. b 3. b 4. a 5. a 6. b 7. c

Harjutus 20

Harjutuse eesmärk on abistada õppijaid kuulamisteksti mõistmisel.

Harjutus 21

Harjutuse eesmärk on õppida mõistma harjutuse 20 tekstis esinenud keerukamaid sõnu. Sõna negatiivsuse peaksid õppijad määrama oma tunde järgi.

Harjutus 22

Harjutuse eesmärk on arendada rääkimisoskust ja õppida tundma mõnede filmialaste mõistete täpset tähendust.

Harjutus 23

Harjutuse eesmärk on arendada rääkimisoskust ja loovust. Õppijad peaksid vastama küsimustele vabalt, oma arvamuse ja fantaasia põhjal.

Harjutus 24

Harjutuse eesmärk on õppida kasutama harjutuses 21 õpitud sõnu ning arendada arutlemisoskust. Laske õppijail küsimustele vastata paarides või väikestes rühmades. Õhutage neid pikemalt arvamust avaldama ja omavahel arutlema. Lõpuks arutage küsimusi koos kogu õpperühmaga.

Vastused

1. allaandmine 2. kalliskivi 3. ullikeseks 4. vördjaid 5. kirg

Harjutus 25

Harjutuse eesmärk on harjutada mõnede kuulamistekstis esinenud tegusõnade kasutamist koos õiges vormis käändsõnadega ning arendada loovust.

Võimalikud vastused

keskenduma – millele? muutuma – missuguseks? kelleks? meelitama – mida tegema?
pöörduma – kelle poole? mille juurde? tajuma – mida?

PROJEKT

Projekti eesmärk on arendada õppijate loovust, oskust kirjandusteost analüüsida ning avaliku esinemise oskust. Tehke projekti kõik punktid läbi. Seejuures ettevalmistustöö võivad rühmad teha koduse ülesandena. Filmiklubi esinemised lavastage võimalikult tõetruult, looge vastav õhkkond ja mängige ise aktiivse külalise rollis kaasa.

Harjutus 26

Harjutuse eesmärk on õppida õigesti kasutama mõnesid veaohlikke reksioone ja õppida mõnesid filmiklubis kasutatavaid lauseid.

Vastused

1. saali 2. teile 3. meilt 4. raamatu vastu 5. raamatust 6. ühest kohast 7. millest 8. tegemisest
9. filmimas, välismaal 10. kust 11. eelarvest 12. mille üle 13. mille üle

Harjutus 27

Harjutuse eesmärk on harjutada harjutuses 26 esitatud veaohlikke reksioonide korrektset kasutamist.

Vastused

Kellel? – soovitama mida teha
Kellelt? – küsima
Millest? erinema, aru saama, piisama, osa võtma
Mille üle? – uhke olema
Kuhu? – kogunema
Kus? – käima
Kust? – leidma
Mille vastu? – huvi tundma
Mida tegemas? – käima

Harjutus 28

Harjutuse eesmärk on harjutada harjutuses 26 esitatud veaohlikke reksioonide korrektset kasutamist.

Harjutus 29

Harjutuse eesmärk on meenutada lihtmineviku ja täismineviku isikuliste ja umbisikuliste vormide kasutamist.

Harjutus 30

Harjutuse eesmärk on harjutada lihtmineviku ja täismineviku isikuliste ja umbisikuliste vormide kasutamist.

Võimalikud vastused

„Viimne reliikvia“ (1969), millest tänaseks (saama) on saanud eesti kultusfilm, (sündima) sündis 1969. aastal. Filmi algidee pärineb Eduard Bornhöhe ajaloolisest jutustusest „Vürst Gabriel ehk Pirit kloostri viimased päevad“, mis (kirjutama) on kirjutatud 1893. aastal. Stsenarist Arvo Valton ja režissöör Grigori Kromanov (ümber käima) käisid kirjandusliku allikaga aga väga vabalt ümber Raamatust (võtma) võeti üksnes sündmustiku põhilülid ja tegelaskujud ning nende alusel (looma) loodi täiesti uus teos.

Filmi tegevus kulgeb 16. sajandi 60.–70ndatel aastatel. Filmiloojad ei (taotlema) ole taotlenud ka tolle keerulise aja täpset edasiandmist. Filmis (kujutama) on kujutatud lihtsalt üht romantilist lugu kartmatust ja vabast mehest Gabrielist, kes võitleb õigluse eest ja kurjuse vastu ning armub kaunisse Agnesesse.

Film ei (valmima) valminud kergelt. Alles stsenaariumi neljas variant (pälvima) pälvis stuudio kunstinõukogu heakskiidu ja sedagi (parandama) parandati veel hiljem. Kui režissöör (otsustama) otsustas teha puhtakujulise seiklusloo niinimetatud mõõga ja mantli žanris, siis (tekkima) tekkis Tallinnfilmis palju kahtlusi, sest selle žanri kogemusi stuudiol varem ei (olema) olnud Režissöör (istuma) istus nädal aega Moskva Filmiarhiivis, (tutvuma) tutvus maailmakuulsate seiklusfilmidega ning (jalgima) jälgis kõiksugu *action*´eid, võitlusstseene ja hobuseid.

Filmi peategelasi (otsima) otsiti samuti väga pikalt. Kaua aega ei (suutma) suudetud leida Agnese osatäitjat. Seetõttu (filmima) filmiti alguses kõik episoodid, kus Agnes ei (osalema) osalenud Lõpuks (leidma) leiti Agnese rolli Riia näitleja Ingrida Andrina. Gabrieli rolli (leidma) leidis filmi kunstnik Rein Raamat Krimmis võtetel viibides täiesti juhuslikult Aleksander Goloborodko, tollal vähetuntud Simferopoli näitleja, kes (silma paistma) paistis silma hea välimuse ning vehklemis-ja ratsutamisoskusega.

Filmi edu (ületama) on ületas kõik lootused. Eesti esimene ajaloolis-romantiline seiklusfilm (suutma) on suutnud oma hooga sündmustiku, filosoofilis-ironilise allteksti ja laulude režiimivastase sõnumiga kõnetada nii oma kaasaega kui ka järgnevaid põlvkondi. Juba esimesel linastusaastal (püstitama) püstitas “Reliikvia” vaatamisrekordeid (1970. aastal Nõukogude Liidus 45 miljonit, Eestis 773 tuhat vaatajat). Film (müüma) müüdi 63 välisriiki. Sellist publikumenu ei (olema) ole olnud ühelgi teisel eesti filmil. 2002. aastal (saama) sai “Viimne reliikvia” uue hingamise, ta (restaureerima) restaureeriti ja (jõudma) jõudis taas suurele ekraanile.

Harjutus 31

Harjutuse eesmärk on harjutada lihtmineviku ja täismineviku isikuliste ja umbisikuliste vormide kasutamist ning harjutada sisukate filmiteemaliste küsimuste esitamist. Laske õppijail kõigepealt veidi ette valmistuda ja küsimusi välja mõelda. Seejärel kehtastuge režissööriks ning paluge endale küsimusi esitada. Olge mänguline ning vastake küsimustel võimalikult huvitavalt ja intrigeerivalt, et õhutada õppijaid rohkem küsimusi esitama. Ärge laske küsimusi esitada vaid aktiivsematel õppijatel. Pöörduge ise tagasihoidlikumate poole ja paluge ka neil küsimusi esitada.

Harjutus 32

Harjutuse eesmärk on tutvuda tuleviku väljendamise võimalustega eesti keeles. Laske õppijatel kõigepealt iseseisvalt seletusega tutvuda ja seejärel arutage seda koos kogu õpperühmaga. Võite lasta ka õppijail endil näiteid esitada.

Harjutus 33

Harjutuse eesmärk on harjutada tuleviku väljendamise võimalusi eesti keeles ning harjutada mõnesid filmiklubis vajalikke väljendeid.

Vastused

1. sellest filmist, saab – D 2. tuleb – E 3. selle filmi – B 4. hakkate – C 5. hakkavad – C
6. peaosalise, teised osalised – B 7. tutvustate – A

Harjutus 34

Harjutuse eesmärk on harjutada sisukate küsimuste koostamist filmiklubis esinejatele.

PROJEKT

Projekti eesmärk on harjutada poolametliku kirja kirjutamist päris adressaadile ning temaga suhtlemist. Tegu on üsna keeruka ülesandega, kuna selles tuleb veenda inimest oma kooli külla tulema. Tehke ülesanne kindlasti läbi, see on väga eluline, põnev ja kasulik ning arendab peale keeleoskuste ka mitmeid muid vajalikke pädevusi.

Harjutus 35

Harjutuse eesmärk on harjutada info otsimist veebist ning lühitutvustuse kirjutamist.

Kolmas teema. Üks tegu – mitu nägu

3.1. Uudised

Harjutus 1

Harjutuse eesmärk on häälestada õppijad uudiste teemale. Laske õppijail vestelda paarides või väikestes rühmades ning seejärel arutage arvamusi lühidalt koos kogu õpperühmaga.

Harjutus 2

Harjutuse eesmärk on harjutada infoteksti lugemist ja saada infot meediauudise kohta.

Harjutus 3

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate rääkimis- ja arutlemisoskust.

NB! Harjutuse läbiviimiseks on vaja viimasel ajal ajakirjanduses ilmunud uudiste tekste koos fotoga (igale õppijale üks). Võite uudised ise valida ja ette valmistada. Võite seda lasta teha ka õppijatel endil.

Laske õppijail töötada väikestes rühmades. Õppijad annavad oma foto kohta vihjeid ning kaaslased püüavad *kas*-küsimuste abil ära arvata, mis uudise kohta käiv pilt kaaslase käes on. Seejärel laske õppijatel arutada, miks need sündmused on nii olulised, et neist on saanud meediauudised. Seejuures peaksid õppijad kasutama eelmise ülesande infotekstist saadud teadmisi. Seda harjutuse osa võib teha alguses väikestes rühmades, seejärel aga koos terve õpperühmaga.

Harjutus 4

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate mõtlemis- ja arutlemisoskust. Laske õppijail kõigepealt töötada paarides või väikestes rühmades ning lõpuks koos kogu õpperühmaga.

Harjutus 5

Harjutuse eesmärk on laiendada õppijate sõnavara ning harjutada koostama huvitavaid pealkirju.

Võimalikud vastused

geograafia: Osmussaar, maavärin, Eesti, Soome, päikesevarjutus, Ida-Virumaa

perekonnaõpetus: pulmad, kallistamine, naisekandmine

ühiskonnaõpetus: superstaar, riigieksam, pulmad,

Eesti, Soome, riik, Euroopa, eluiga, surmanuhtlus, MM, Ida-Virumaa

Harjutus 6

Harjutuse eesmärk on harjutada infoteksti lugemist ja saada teadmisi uudise kirjutamise põhimõtete kohta.

Harjutus 7

Harjutuse eesmärk on laiendada õppijate sõnavara.

Vastused

põhimõte, ülevaade, pealkiri, juhtnõor, väljamõeldis, olukord, maailmavaade, osapool, vaatenurk
üksikasjalik, omapoolne, tasakaalustatud, alateadlikult

Harjutus 8

Harjutuse eesmärk on omandada harjutuse 7 sõnavara.

Vastused

2. ~~omapolne~~ tasakaalustatud
3. ~~alateadlikult~~ üksikasjalik
4. ~~juhtnõoriga~~ maailmavaatega
5. ~~tasakaalustatud~~ omapoolset
6. ~~üksikasjaliku~~ alateadlikult
7. ~~väljamõeldisi~~ vaatenurki

Harjutus 9

Harjutuse eesmärk on harjutada lugemis- ja rääkimisoskust. Tegemist on sama uudise eri kajastustega. Ärgeseda õppijaile praegu öelge.

Harjutus 10

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate arutlusoskust. Laske õppijaid alguses iseseisvalt arutleda. Vajaduse korral võite neid kergelt suunata, esitades mõne näite eri uudiste sõnavara või faktivaliku kohta.

Harjutus 11

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate lugemisoskust (detailse info leidmise oskust). Laske õppijail alguses töötada iseseisvalt. Seejärel laske neil vastuseid paarides või väikestes rühmades vastuseid võrrelda kaarutada. Lõpuks arutage keerukamaid kohti vajaduse korral koos kogu õpperühmaga.

Vastused

	A	B	C
1. Hunt lasti maha.	x	x	x
2. Hundi lasi maha Kaarel Mäe.	x	x	
3. Hunt ründas laskmise ajal lambaid	x	x	
4. Hunt oli lambakarja rünnanud korduvalt.	x	x	
5. Hunt oli murdnud 10 lammast.	x	x	

6. Hunt lasti maha väljaspool jahihooaega.	x		x
7. Loata hundilaskmise eest on trahv 400 eurot.	x		
8. Hunt oli murdnud lambaid kahe nädala jooksul.	x	x	
9. Viimane lammas, keda hunt ründas, pääses eluga.		x	
10. Hundi rünnakud olid vähendanud külaelanike turvatunnet.		x	
11. Lapsed kartsid hundi pärast ujuma minna.		x	
12. Hunt lasti maha ilma jahiloata.	x		
13. Mahalastud hunt oli kutsikatega emahunt.			x
14. Hunt suri piineldes.			x
15. Kutsikad on liiga noored emata toimetulekuks.			x
16. Huntide arv on tõusnud.			x
17. Riik kompenseerib huntide tekitatud kahju.			x

Harjutus 12

Harjutuse eesmärk on arendada lugemisoskust.

Vastused

Uudis A

kommenteerija: keskkonnainspeksiooni pressiesindaja Marju Mesi

kommentaari sisu: Mõistan talunike muret huntide tekitatud kahju pärast. Hundilaskmise hooaeg pole alanud, seepärast on tegu seadusrikkumisega.

Uudis B

kommenteerija: külavanem Ants Vaabus

kommentaari sisu: Hundid hirmutasid külaelanikke. Oleme tänulikud Kaarlile, et ta meid sellest ohust vabastas.

Uudis C

kommenteerija: MTÜ Päästke Hundid esindaja Katrin Hõbekell

kommentaari sisu: Poegadega emaslooma ei tohi tappa. Ilma emata pojad hukuvad.

Harjutus 13

Harjutuse eesmärk on arendada arutlusoskust ja kirjutamisoskust.

Harjutus 14

Harjutuse eesmärk on meenutada *tud-* ja *nud-*vormi tähendust. Pöörake õppijate tähelepanu asjaolule, et nad peavad tekstis leidma vaid selle harjutuse infotekstis kirjeldatud vormid.

Vastused

*nud-*vorm: lambakarja terroriseerinud hunt (B), keskkonnainspeksiooni helistanud pealtnägija (C)

*tud-*vorm: huntide poolt tekitatud kahju (A), huntide tekitatud kahju (C)

Harjutus 15

Harjutuse eesmärk on harjutada *tud-* ja *nud-*vormi kasutamist.

Vastused

1. terroriseerinud 2. rünnanud 3. rünnatud 4. pealt näinud 5. maha lasknud 6. maha lastud
7. tekitatud 8. kommenteerinud

Harjutus 16

Harjutuse eesmärk on harjutada infoteksti lugemist, õppida märkama sõnavara mõju teksti vastuvõtule ning harjutama ise oma mõtteid erisuguse sõnavara abil eri mõjuga edastama.

Laske õppijail tutvuda infotekstiga ning seejärel arutage selle sisu koos kogu õpperühmaga. Võite lasta õppijail veel näiteid pakkuda.

Seejärel laske õppijail kirjutada kolm eri kirjeldust kaaslaste kohta, need ette lugeda ja mõju võrrelda.

Seejärel laske õppijail kirjutada lause „Jõudsin kooli kell 8.05“ ümber kahel erineval viisil. Võite vajaduse korral öelda, et õppijad lähtuksid asjaolust, et kool algas kell 8 ja selleks ajaks oleks õpilane pidanud koolis olema.

Võimalikke vastusevariante

positiivselt: jõudsin kooli peaaegu õigel ajal, hilinesin ainult paar minutit

negatiivselt: jäin hiljaks, ei jõudnud jälle õigel ajal

Harjutus 17

Harjutuse eesmärk on laiendada õppijate sõnavara ning õppida märkama erisuguste sõnade erisugust mõju.

Vastused

hunt: A – hunt B – hunt, kiskja, oht C – kutsikatega emahunt, vaene loom

lasi maha: A – lasi maha B – hävitati, pani toime julge teo C – oli tapnud

Kaarel Mäe: A – talunik Kaarel Mäe, mees B – Soolaane talu peremees Kaarel Mäe, mees
C – kohalik elanik, mees

Veel sõnu, millega lugejat on mõjutatud:

A – omavoliliselt, iga päev, olulist kahju, paraku

B – õnneks, surma suust päästa, tänulikud, vabastas

C – ehmus, üritas roomata, suri piineldes, ohkas vapustatult, mõistis otsustavalt hukka
ei ole õigustust

Harjutus 18

Harjutuse eesmärk on harjutada infoteksti lugemist ja saada teadmisi uudise pildi ja heli kohta. Laske õppijail individuaalse tööna infotekst läbi lugeda ning seejärel paarides küsimustele vastata.

Harjutus 19

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate rääkimisoskust ning õppida märkama pildi mõju teksti vastuvõtule.

Harjutus 20

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate lugemis- ja kirjutamisoskust ning analüüsioskust. Kui õppijad on tabelid täitnud, siis võite lasta neid tunnis kaaslastega võrrelda ning vajaduse korral täiendada. Seejärel laske õppijail kirjutada arvamusartiklid. Enne kirjutamist meenutage arvamusartikli kirjutamise põhimõtteid (vt 1. teema). Laske artikleid ka kaaslastel lugeda.

Harjutus 21

Harjutuse eesmärk on häälestada õppijad järgneva harjutusteploki täitmisele. Logol on kujutatud tudengisatelliiti ESTCube-1.

Harjutus 22

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate kuulamisoskust (üldist tekstist arusaamist).

Võimalikud vastused

1. Edastati uudis tudengisatelliidi ESTCube-1 stardi kohta.
2. Start läks suurepäraselt.
3. Kuidas satelliit kanderaketilt orbiidile lasti.
4. Kuidas satelliit üle Eesti lendab.
5. Eesti noored ehtasid võimsa tehnoloogia, millest juba enne kosmosesse jõudmist rääkisid maailma väljaanded.

Harjutus 23

Harjutuse eesmärk on õppida selgeks kuulamistekstis esinenud olulised võõrsõnad ning harjutada sõnade seletamise oskust.

Harjutus 24

Harjutuse eesmärk on arendada kuulamisoskust.

Vastused

1. B 2. B 3. A 4. A 5. A 6. B 7. A 8. B 9. A

Harjutus 25

Harjutuse eesmärk on arendada kuulamisoskust.

Harjutus 26

Harjutuse eesmärk on arendada rääkimisoskust ja oskust oma tundeid analüüsida.

Harjutus 27

Harjutuse eesmärk on õppida mõistma kuulamistekstis esinenud kujundlikke väljendeid.

Vastused

1. B 2. B 3. B 4. B 5. A 6. B 7. A 8. A 9. B

Harjutus 28

Harjutuse eesmärk on õppida märkama, kuidas sõnavara abil saab anda tekstile soovitud tähendusnüansi.

Võimalikke vastuseid

Diktor: Tänane hommik Tartumaal Tõraveres ei olnud sugugi tavapärase. Legendaarsesse observatooriumihoonesse püsti loodud juhtimiskeskuses olid närvid pingul kõigil, kes suuremal või vähemal määral projektiga seotud on. Lõuna-Ameerikas asuvast Prantsusmaa Guajaanast pidi täna täpselt kell 5.06 startima see Vega-nimeline kanderakett. Viimastel nädalatel korduvalt ilma tõttu edasi lükkunud start toimus ja edukalt.

Mart Noorma, ESTCube-1 programmi juhendaja: Start läks suurepäraselt. Kanderakett kadus troopilisse vihmapiilve juba kahe-kolme sekundiga, kuid edasi jooksid meile otseandmed Prantsuse Guajaanast, kust me nägime, kuidas start edeneb ja edenes täpselt plaanipäraselt. Meeleolu on väga positiivne. Kõik läks ideaalilähedaselt.

Diktor: Järgmine hinge kinni hoidmise hetk saabus aga vaid 45 minutit hiljem, mil oli õige aeg satelliidi orbiidile laskmiseks. Kuidas see protseduur välja nägi?

Erik Ilbis, ESTCube-1 arendaja: See on põhimõtteliselt kast, kust siis tuleb kaas pealt lahti ja seal sees on suur vedru, mis siis satelliidi välja viskab. Ja ta lendab sealt välja siis kiirusega umbes 1-3 meetrit sekundis.

Diktor: Ta on siis kogu aeg pinge all?

Erik Ilbis: Jah, põhimõtteliselt küll.

Diktor: Kui eesti tudengite üks läbi ajaloo silmapaistvamaid saavutusi oli kosmose meelevalda jäetud, saabus mõne tunni pikkune hingetõmbeaeg. Kella poole üheteistkümneks olid aga tagasi nii kaameramehed kui ka juhtimiskeskuse inimeste närvipinge. Nüüd pidi selguma, kas see pisike, kuid võimekas aparaat ka tööle hakkab. Nimelt lasi satelliit ESTCube -1 välja oma antennid ning asus edastama morsesignaali. Seega tuli vaid oodata, millal ta Eestile võimalikult lähedalt möödub.

Kaupo Voormansik, ESTCube-1 arendaja: Me ootame teda idasuunast Uurali mägede tagant. Kui Tartu on siin ja Moskva on kuskil siin, siis esimese ülelennu trajektloor on umbes selline ja nelja minuti pärast hakkab ülelend.

Diktor: Ja see kaugus on meile täiesti piisav?

Kaupo Voormansik: Sellest täiesti piisab jah. Ta on otse nähtavuses, umbes maksimaalselt kümme kraadi horisondist, natukene alla kolme tuhande kilomeetri.

Diktor: Ja peagi oli see tähtis hetk käes. Juhtimiskeskus sai tuttava raadiomajaka signaali, mis teatas piltlikult öeldes, et „Tere, sõbrad, olen elus“.

Üks mees: On ESTCube-1.

Diktor: Sellega kirjutasid need mehed ja naised Eesti ajalukku väga olulise sissekande. Meie noored on suutnud nullist üles ehitada võimsa tehnoloogia, millest juba enne kosmosesse jõudmist kirjutasid ja rääkisid terve maailma väljaanded. Pikemalt ja lähemalt sellest pisikesest tehiskaaslasest aga juba tänase saate teises osas.

Harjutus 29

Harjutuse eesmärk on harjutada infoteksti lugemist, saada infot segiminevate sõnade kohta ja teadvustada endale mõned sõnad, mis kipuvad segi minema.

Harjutus 30

Harjutuse eesmärk on harjutada mõnede segi minna võivate sõnapaaride korrektset kasutamist.

Harjutus 31

Harjutuse eesmärk on harjutada kaheosaliste tegusõnade kasutamist. Laske õppijail kõigepealt infotekst individuaalselt läbi lugeda ja arutage seejärel seal kirjutatud koos kogu õpperühmaga ning laske õppijail endil veel näiteid pakkuda. Seejärel laske sõnad tabelisse jagada. See ülesanne on üsna keerukas (mõnede sõnade osas), seega tehke ülesanne kindlasti ka koos kogu õpperühmaga ning andke vajalikke seletusi ja tooge näiteid.

Vastused

välja – välja astuma, välja ehitama, välja kasvama, välja kutsuma, välja kuulutama, välja laskma, välja maksuma, välja panema, välja selgitama, välja tegema, välja vahetama, välja valima, välja viskama, välja ütlema

üles – üles astuma, üles ehitama, üles kasvama, üles kutsuma, üles laadima, üles laskma, üles leidma, üles panema, üles tegema, üles viskama, üles ütlema

Harjutus 32

Harjutuse eesmärk on harjutada eelmise harjutuse kaheosaliste tegusõnade kasutamist. Õelge õppijaile, et nad kasutaksid ka oma teadmisi ja fantaasiat, st võivad kirjutada ka sellest, millest kuulamistekstis juttu polnud, aga mida nad mujalt teavad või võivad osa fakte ka välja mõelda. Kõiki eelmise harjutuse kaheosalisi sõnu pole vaja kasutada. Kui harjutus tundub

antud kujul liiga keerukas, võite lubada osa lauseid kirjutada ka ilma ettenähtud sõnu kasutamata. Valmis tekstid laske kaaslastele ette lugeda.

Harjutus 33

Harjutuse eesmärk on arendada kuulamisoskust ja saada teadmisi uudisklipi ülesehituse kohta.

Võimalikud vastused

Pilt	Aeg (sek)	Heli
Observatooriumi välisvaade	0-14	Taustamuusika, loodushääled, diktori tekst
Observatooriumi silt välisuksel	14-16	Taustamuusika, diktori tekst
Juhtimiskeskuses inimesed istuvad laudade taga	16-22	Taustamuusika, diktori tekst
Prantsuse Guajaana, raketi stardikoht	22-26	Taustamuusika, diktori tekst
Juhtimiskeskuses istuvad inimesed	26-29	Taustamuusika, diktori tekst
Ekraan seinal, millel näha raketi start	29-37	Naisehää l loeb prantsuse keeles numbreid kuni stardini
Ekraan seinal, millel näha raketi start	37-42	Muusika, diktori tekst
Juhtimiskeskus, inimesed plaksutavad	42-47	
Ekraan, millel rakett	47-53	Mart Noorma jutt
Mart Noorma räägib	53-61	Mart Noorma jutt
Ekraan, millel juhtimiskeskus välismaal	61-65	Mart Noorma jutt
Mart Noorma räägib	65-69	Mart Noorma jutt
Ekraan, millel rakett	69-72	Mart Noorma jutt
Ekraan, millel rakett	72-73	Muusika, diktori tekst
Inimese käed trükivad arvuti klaviatuuril	73-77	Diktori tekst
Noormehe nägu vaatab ekraanile	77-79	Diktori tekst
Rakett ekraanil	79-82	Muusika
Erik Ilbis räägib	82-85	Erik Ilbise tekst
Pilt näitab, kuidas satelliit raketist välja lendab	85-94	Erik Ilbise tekst, diktori tekst
Pilt näitab, kuidas satelliit lendab	94-102	Diktori tekst
Inimesed juhtimiskeskuse saalis	102-115	Diktori tekst
Ekraanil rakett	115-129	Diktori tekst
Kaupo Voormansik räägib ja näitab käega ekraanile	129-150	Kaupo Voormansiku tekst

Pildil keerleb satelliit	150-158	Muusika, diktoritekst
Üks mees kuulab arvutist satelliidi signaali	158-177	Diktori tekst
Juhtimiskeskus, inimesed plaksutavad, õnnitlevad üksteist	177-200	Plaksutamine, diktori tekst

PROJEKT

Projekti eesmärk on õppida looma uudisklippi. Projekt arendab mitmesuguseid pädevusi. Oluline osa projektist on üksteisele tagasiside andmise ja tagasiside vastuvõtmise õppimine.

Harjutus 35

Harjutuse eesmärk on harjutada infoteksti lugemist ja õppida märkama, kuidas tegusõnade valikuga saab väljendada sama sündmust nagu iseenesest juhtuvana või põhjustatuna. Laske õppijail iseseisvalt infotekstiga tutvuda ning seejärel arutage seda kogu õpperühmaga ning laske ka õppijail ka näiteid esitada.

Harjutus 36

Harjutuse eesmärk on harjutada iseenesest juhtuvaid tegevusi ja põhjustatud tegevusi väljendavate tegusõnade moodustamist. Soovitav on lasta õppijatel sõnadega rohkem tegeleda, nt moodustada näitelauseid või töötada paaris ja esitada tabeli sõnu kasutades küsimusi ning vastata neile.

Vastused

soojendama – soojenema suurendama – suurenema vähendama – vähenema
kiirendama – kiirenema parandama – paranema halvendama – halvenema
laiendama – laienema pikendama – pikenema lahendama – lahenema lõpetama – lõppema
tekitama – tekkima realiseerima – realiseeruma likvideerima – likvideeruma
algatama – algama langetama – langema taastama – taastuma seiskama – seiskuma
ärritama – ärrituma jätma – jääma

Harjutus 37

Harjutuse eesmärk on harjutada iseenesest juhtuvaid tegevusi ja põhjustatud tegevusi väljendavate tegusõnade kasutamist.

Vastused

2. Algas Eesti kaitseväge sõjaväeõppus „Kõrbetorm“.
3. Noorte suitsetamine on suurenenud.
4. Nutitelefonide kasutusvõimalused laienevad.
5. Tänavatele on tekkinud suured augud.
6. Välismaale lahkuvate noorte arv suureneb.
7. Superstaari Eesti kontsert jäi ära.
8. Eluiga pikeneb.

9. Algas kooliretseptide konkurss.

10. Majanduskasv taastus.

Harjutus 38

Harjutuse eesmärk on harjutada iseenesest juhtuvaid tegevusi ja põhjustatud tegevusi väljendavate tegusõnade mõju mõistmist ja arendada õppijate arutlusoskust.

Harjutus 39

Harjutuse eesmärk on harjutada infoteksti lugemist ja õppida aru saama isikuliste ja umbisikuliste vormide kasutamise mõjust. Laske õppijail iseseisvalt infotekstiga tutvuda ning seejärel arutage seda kogu õpperühmaga ning laske ka õppijail ka näiteid esitada.

Harjutus 40

Harjutuse eesmärk on harjutada umbisikuliste vormide moodustamist. Soovitatav on lasta õppijatel sõnadega rohkem tegeleda, nt moodustada näitelauseid või töötada paaris ja esitada tabeli sõnu kasutades küsimusi ning vastata neile.

Vastused

lõpetama – lõpetatakse, ei lõpetata, lõpetati, ei lõpetatud

näitama – näidatakse, ei näidata, näidati, ei näidatud

sõitma – sõidetakse, ei sõideta, sõideti, ei sõidetud

leidma – leitakse, ei leita, leiti, ei leitud

nägema – nähakse, ei nähta, nähti, ei nähtud

viima – viiakse, ei viida, viidi, ei viidud

Harjutus 41

Harjutuse eesmärk on harjutada isikulise ja umbisikuliste vormide kasutamist vastavalt sõnumi edastamise soovitud mõjule.

Vastused

2. Aasta stiilseimale jalgpallurile kingiti ülikond.

3. Ilma helkurita jalakäijale sõideti otsa.

4. Lotoga võideti hiigelsumma.

5. Neljapäeval tähistati naistepäeva.

6. Koolides keelati tundide ajal nutitelefoni kasutada.

7. Lasnamäel avati supergraafika sein, kus noored kunstnikud saavad end väljendada.

8. Kurjategijaid karistati rangelt.

9. Anetti kallistati ja suudeldi.

10. Riigieksamite korda muudeti.

Harjutus 42

Harjutuse eesmärk on harjutada umbisikulise tegumoe kasutuse mõju mõistmist. Laske õppijail pealkirju koos rühmakaaslastega arutada.

Harjutus 43

Harjutuse eesmärk on harjutada infoteksti lugemist ja mõnesid sihitise kasutamise reegleid.

Vastus

Isikulises tegumoes ja umbisikulises tegumoes on sihitise kääne erinev juhul, kui sihitis väljendab üht kindlat objekti ja kindlat tegevuse tulemust. Sel juhul on sihitis isikulises tegumoes omastavas ja umbisikulises tegumoes nimetavas.

Harjutus 44

Harjutuse eesmärk on harjutada umbisikuliste vormide moodustamist ja kasutamist ning sihitise kasutamist.

Vastused

2. Eelmisel nädalal läbiti jalgsi teekond Tallinnast Tartusse.
3. Uued rulluisurajad ehitati valmis.
4. Huvilistele näidati ülikalleid marke.
5. Taanis leiti maa seest suur varandus.
6. Anti välja huvitavad ajaloolised kriminullid.
7. Naistepäeval osteti lilli kümme korda rohkem kui tavaliselt.
8. Volbriööl loeti „Kalevipoeg“ algusest lõpuni ette.

Harjutus 45

Harjutuse eesmärk on harjutada venekeelse teksti eesti keelde tõlkimist.

Harjutus 46

Harjutuse eesmärk on harjutada teksti ettekandmist ning arendada teksti analüüsimise oskust.

3.2. Hundid söönud, lambad terved

Harjutus 1

Harjutuse eesmärk on häälestuda peatüki teemale – huntide probleemile Eestis.

Harjutus 2

Harjutuse eesmärk on arendada lugemisoskust ning saada infot huntide arvukuse piiramise kava kohta. Laske õppijail uudis individuaalselt läbi lugeda ning arutage seejärel teemat lühidalt kogu õpperühmaga.

Harjutus 3

Harjutuse eesmärk on häälestuda järgneva teksti lugemisele.

Harjutus 4

Harjutuse eesmärk on arendada lugemis- ja rääkimisoskust. Laske õppijail individuaalselt läbi lugeda see osa tekstist, millest pärit sõnu nad kasutasid eelmises ülesandes ennustuse kirjutamisel. Seejärel laske õppijail töötada kolmekaupä rühmades (samades, mis eelmises ülesandes) ja üksteisele oma tekstiosade põhisisu lühidalt ette kanda.

Harjutus 5

Harjutuse eesmärk on arendada lugemis- ja kirjutamisoskust. Laske õppijail kirjutatud mõtteid ka kaaslastega arutada.

Harjutus 6

Harjutuse eesmärk on laiendada õppijate sõnavarapädevust – kujundlike väljendite mõistmise oskust. Õppijad võiksid väljendeid ka kasutada, moodustada nendega näitelauseid või esitada neid kasutades üksteisele küsimusi.

Vastused

A: 1 – A, 2 – B, 3 – B, 4 – B, 5 – B, 6 – A

B: 1 – A, 2 – B, 3 – A, 4 – A, 5 – B, 6 – B

C: 1 – B, 2 – B, 3 – A, 4 – A, 5 – B, 6 – A

Harjutus 7

Harjutuse eesmärk on harjutada infoteksti lugemise oskust ning saada teadmisi kokkuvõtte kirjutamise kohta. Laske õppijail tekst individuaalselt läbi lugeda kaarutage seejärel loetut lühidalt koos kogu õpperühmaga.

Harjutus 8

Harjutuse eesmärk on arendada õppijate kirjutamisoskust – harjutada kokkuvõtte kirjutamist. Laske õppijail kokkuvõtted kirjutada. Seejärel laske neil töötada väikestes rühmades ja lugeda kaaslaste kokkuvõtteid ning arutada ja võrrelda kokkuvõtteid omavahel. Lõpuks võiks iga rühm valida ühe kokkuvõtte (ükskõik mis alusel) ja selle kogu õpperühmale ette lugeda.

Harjutus 9

Harjutuse eesmärk on arendada teksti ettekandmise ja kuulamise oskust ning teadvustada hea kokkuvõtte kirjutamise põhimõtteid.

Harjutus 10

Harjutuse eesmärk on õppida tegusõnadest *us*-liitelisi nimisõnu moodustama ning omandada need sõnad.

Vastused

tõestama – tõestus, süüdistama – süüdistus, põhjendama – põhjendus, toetama – toetus, hüvitama – hüvitus, taotlema – taotlus, meelitama – meelitus

Harjutus 11

Harjutuse eesmärk on harjutada nimisõnadest omadussõnade moodustamist ning arendada spontaanse vestluse oskust.

Vastused

haruldus – haruldane, hooaeg – hooajaline, kahju – kahjulik, maine – mainekas, tüli – tülikas, väärtus – väärtuslik

Harjutus 12

Harjutuse eesmärk on harjutada infoteksti lugemist, õppida mõistma modaalverbe *saab*, *tohib*, *võib*, *suudab*, *oskab* ja *peab* tähendust ning kasutamist. Laske õppijail infotekst ise läbi lugeda ning seejärel endale küsimusi esitada.

Harjutus 13

Harjutuse eesmärk on harjutada modaalverbide *võib* ja *peab* korrektset kasutamist. Laske õppijail kõigepealt harjutus individuaalselt täita. Seejärel võiksid õppijad töötada paarides või väikestes rühmades, üksteisele omal lauseid ette lugeda, vastastikku vastuseid võrrelda ning vajaduse korral arutada. Õppijad võiksid seadusi ka kommenteerida ning lõpuks valida naljakamad seadused.

Vastused

2. peavad, 3. võivad, 4. ei või, 5. ei või, 6. peavad, 7. ei või, 8. peavad, 9. peab, 10. võivad, 11. peab, 12. peab, 13. ei või, 14. ei või

Harjutus 14

Harjutuse eesmärk on harjutada eelnevates harjutustes õpitud modaalverbide kasutamist. Laske õppijail kõigepealt harjutus individuaalselt täita. Seejärel võiksid õppijad töötada paarides või väikestes rühmades, üksteisele omal lauseid ette lugeda, vastastikku vastuseid võrrelda ning vajaduse korral arutada. Õppijad võiksid seadusi ka kommenteerida ning lõpuks valida andekaimad seadused.

Vastused

2. oskavad, ei oska 3. ei või 4. suudab, suudavad 5. ei saa 6. oskab 7. võib 8. suudab 9. võid 10. suudavad 11. ei saa 12. võivad

Harjutus 15

Harjutuse eesmärk on harjutada eelnevates harjutustes õpitud modaalverbide tingivate vormide kasutamist.

Harjutus 16

Harjutuse eesmärk on harjutada eelnevates harjutustes õpitud modaalverbide kasutamist.

Võimalikud vastused

b – võiks, c – saab, d – pea, e – saa, f – võiks, g – suutnud, h – suutsid, i – võiks, j – oskab, k – saanud, l – peaks, m – võiks, n – oska, o – saa, p – peaks

Harjutus 17

Harjutuse eesmärk on arendada kirjutamisoskust ning harjutada eelnevates harjutustes õpitud modaalverbide kasutamist.

ROLLIMÄNG

Rollimängu eesmärk on õppida nägema probleemi eri vaatenurkadest, otsima vastavat infot, seda mõjusalt esitama ning teistsuguste seisukohtade esindajatega diskuteerima. Väga hea, kui saate teledebati ka filmida, korduvalt vaadata ning analüüsida.

Harjutus 18

Harjutuse eesmärk on harjutatud kogutud info sorteerimist ja selle põhjal seisukohtade kujundamist.

Harjutus 19

Harjutuse eesmärk on harjutada infoteksti lugemist, saada teadmisi mõjuva artikli kirjutamiseks ja harjutada artikli mõjuvuse hindamist.

Harjutus 20

Harjutuse eesmärk on tutvuda rõhuliidete *-ki* ja *-gi* kasutamisega.

Harjutus 21

Harjutuse eesmärk on harjutada rõhuliidete *-ki* ja *-gi* kasutamist.

Võimalikke vastuseid

2. Hundid võivad muutuda tavainimestelegi ohtlikuks.
3. Ministeeriumgi on sellest aru saanud.
4. Hundidki tahavad elada.
5. Hundid ongi meie puhta looduse sümbol.
6. Hundivaatlused toovad riigilegi palju kasu.

Harjutus 22

Harjutuse eesmärk on arendada arutlusoskust, kujundlike väljendite mõistmise oskust ja kirjutamisoskust. Laske valmis tekste ka kaaslastele tutvustada.

Harjutus 23

Harjutuse eesmärk on harjutada kujundlike väljendite kasutamist oma tekstis.

Harjutus 24

Harjutuse eesmärk on harjutada infoteksti lugemist ja saada ideid teksti keelelise toimetamise kohta.

Harjutus 25

Harjutuse eesmärk on meenutada mitmuse käändevormide moodustamist.

Võimalikud vastused

keeruline probleem – keerulist probleemi, keeruliste probleemide, keerulistes probleemides, keerulistest probleemidest, keeruliste probleemidega

tark ametnik – tarka ametnikku, tarkade ametnike, tarkadel ametnikel, tarkadelt ametnikelt, tarkade ametnikega

kasulik nõuanne – kasulikku nõuannet, kasulike nõuannete, kasulikes nõuannetes, kasulikest nõuannetest, kasulike nõuannetega

Harjutus 26

Harjutuse eesmärk on harjutada tingiva kõneviisi olevikuvormide kasutamist kõrvallauses.

Vastused

tulen – ma tuleksin, tullakse, tuldaks

võtan – ma võtaksin, võetakse, võetaks

saadan – ma saadaksin, saadetakse, saadetaks

toodan – ma toodaksin, toodetakse, toodetaks

vaatan – ma vaataksin, vaadatakse, vaadataks

ootan – ma ootaksin, oodatakse, oodataks

toetan – ma toetaksin, toetatakse, toetataks

kasutan – ma kasutaksin, kasutatakse, kasutataks

Laused

2. Loodusmatkade korraldajad paluvad, et ministeerium vaataks huntide küsimust laiemalt.

Loodusmatkade korraldajad paluvad, et huntide küsimust vaadataks laiemalt.

3. Lambakasvatajad paluvad, et ministeerium toetaks neid rohkem.

Lambakasvatajad paluvad, et neid toetataks rohkem.

Harjutus 27

Harjutuse eesmärk on harjutada tingiva kõneviisi minevikuvormide kasutamist.

Vastused

tulnud - ma oleks(in) tulnud, oleks tulnud

leidnud - ma oleks(in) leidnud, oleks leitud

võtnud - ma oleks(in) võtnud, oleks võetud

saatnud - ma oleks(in) saatnud, oleks saadetud

tootnud - ma oleks(in) tootnud, oleks toodetud

vaadanud - ma oleks(in) vaadanud, oleks vaadatud

toetanud - ma oleks(in) toetanud, oleks toetatud

kasutanud - ma oleks(in) kasutanud, oleks kasutatud

tegelenud - ma oleks(in) tegelenud/tegelnud, oleks tegeletud/tegeldud

Laused

2. Kui Euroopa Liit oleks lambakasvatajaid rohkem toetanud, siis ...

Kui lambakasvatajaid oleks rohkem toetatud, siis ...

3. Kui turismifirmad oleks varem hundiivaatlusi korraldanud, siis ...

Kui hundiivaatlusi oleks varem korraldatud, siis ...